

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 17 • Perjantaina 6. syyskuuta 2013

64. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 24 %)

Kurjet toivottivat tervetulleeksi Kurkijoelle

Kemppisen-Tiaisen suvun jäsenet tekivät isolla joukolla retken yhteisille juurille Elisenvaaran ja Alhonsalon maille kesäkuun alussa 2013. Syreenit ja mökinruusut kukkivat vanhoilla asuinsijoilla, käki kukkui kuin laulussa ja kurkien toivotus tallentui retkielokuvan ääniraitaan.

Sukuretken 19 osallistujasta puolet oli ensi kertaa suvun juurilla Karjalassa, mukana myös kolmatta polvea. Pienemmällä joukolla käytiin Elisenvaaran Heittopellon tilalla vuosina 1991 ja 1996.

Verrattomana muistajana ja tarinankertojana mukana oli Jouko Tiainen (83). Hänellä on talot, entisten asukkaiden nimet, kylän asiat ja sattumukset tarkasti muistissa. Olihan hän 14-vuotiaana lähettiopikana vienyt sanaa talosta taloon jatkosodan aikana. Onneksi matkalle mukaan tuli nauhuri, jonka avulla talletettiin kolme CD-levyllistä haastatteluai-neistoa ja muistoja bussissa ja maastossa.

Läpi Laatokan Karjalan

Kokoontumispaikastamme Savonlinnasta suuntasimme kohti Niiralaa. Sortavalassa katseltiin kaupunkia ja ihailtiin Petri Shemeikan patsasta. Kurkijoen kirkonmäellä tavattiin muita sukuretkeläisiä, mm. yksi Alhonsalon kyläkirjan kirjoittajis-

ta, Lauri Pölkki (kiitos kirjoittajille hyvästä lähdekirjasta). Sen jälkeen alkoi kuoppainen tie kohti Hiitolassa sijainnutta majapaikkaamme Lambushkaa.

Kuljettajamme Erkki Valkeapää Parikkalasta oli paitsi Karjalan tuntija, myös aika taikuri kieputtelemaan bussin ja meidät perille ehjinä mutta hyvin vatkattuina. Uutta viivasuoraa valtatietä rakentavat sorarekat olivat murjoneet vanhan tien.

Saunan ja maukkaan ruoan jälkeen kuunneltiin, kun käki kukkui lammen takana. Lambushka on uusi ja siisti majatalo, lisänä myös mökkejä. Nuori isäntäväki on lähtenyt hektisestä Moskovasta rauhalliseen Karjalaan matkailuyrittäjäksi. Ja kuinka ollakaan, saunaa läm-

mittänyt, kesälomaileva isoisä oli ollut useita vuosia Oulun yliopistossa tutkijana!

Alhonsaloon

Retkipäivän aamuna keikuteltiin kohti Kurkijokea ja käännyttiin Alhon tielle. Kauhisteimme, miten myrkyllinen jätiputki on valtaamassa kaikki kesantopellot.

Ylitettyämme radan vastaan tuli rajavyöhykekylltti, mutta meilläpä oli lupa! Lupahakemus karttapiirustuksineen tehtiin kolmeen kertaan ennen kuin lupa tuli. Lappeenrannassa matkatoimistoa pitävä Svetlana Gråhn soitti kymmeniä puhelua 'byrooseen' sen tiimoilta.

30-luvun maastokartan ja Googlen ilmakuvienv pohjalta löytyi oikea tienhaara, josta

kävelimme tienpohjaa Turtinojalle asti. Samasta tiehaarasta lähtenyt suora tie Pekka Kemppisen tilalle oli umpimetsää, siksi suuntasimme eteläisempää polkua Turtinojalle, sillä sosialismi ei ole poistanut puroja uomiltaan. Puroa ylävirtaan seuraten maasto vastasi karttaa.

Metsätaipaleen jälkeen löytyi vanhoja sarkaojia, sitten rakennuksen pohja. Oliko se asuinrakennus vai jokin muu tilan rakennus? Osa porukasta kiersi hiukan ylempänä purosta mäenkumpareta, jonka rinteillä kasvoi mökinruusuja. Rakennuksen pohjaa ei sieltä löytynyt, mutta esi-isien mailla oltiin, kun gps-koordinaatteja jälkikäteenkin analysoitiin.

Kirjoittajan aviomiehen

Jatkuu sivulla 10

Tällaisen postikortin olisi saattanut lähettää Elisenvaaran asemasta 1920-luvulla. Kuvattuna senaikainen asemarakennus vertailuna Kemppisen ja Tiaisten näkemään asemaan. Kurkijokimuseon kokoelmat, kuva 729.

Tässä lehdessä

Maire Vilpun evakkotarina jatkuu

Tarina on edennyt välirauhan aikaan ja paluuseen Kurkijoelle.

Lue lisää sivulta 5

Väriiloistoa Kurkijoelta

Nadja Bahmetjeva on ikuistanut Kurkijoen maisemia upeisiin maalauksiinsa.

Voit katsella tauluja sivulla 7

Hiitolaisessa kästyökorissa

ihastellaan tällä kertaa Anna Kähkösen käsitöitä ja opetellaan virkkaamaan piironkiliina.

Lue lisää sivulta 8

Ajan kuva viisikymmenluvulta

Holtittomat moottoripyöräilijät ja yleinen hillitön kiire ovat häirinneet ihmisiä jo yli puoli vuosisataa. Mihin ihmisillä tosiaan on niin kiire?

Lue lisää kiiremietteitä sivulta 9

Toimitus on avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 9-14.

Seuraavat lehdet ilmestyvät 20.9., 4.10. ja 18.10.

Kotimurre lievittää koti-ikävää

Ulkomailla kierrellessä tulee aina todella hyvä mieli, kun kuulee suomen kieltä odottamatta jonkun toisen turistin suusta. Yhteenkuuluvaisuuden tunne iskee heti, vaikka toisen suomalaisen kanssa ei itse vaihtaisi sanaakaan. Oudossa ympäristössä tuttu asia vain yksinkertaisesti ilahduttaa.

Sama ilmiö toistuu vielä voimakkaampana minulla, kun täältä Länsi-Suomesta menen käymään vanhoille kotiseuduille Itä-Suomeen. Huomaan olevani paljon avoimempi aloittamaan keskustelun tuntemattomien kanssa ja juttelevani kaupankassoiille niitä näitä vain kuullakseni kotimurretta. Tällainen käytös ei ole kovin tavallista minulle asioidessani nykyisessä kotikaupungissani Turussa. Siihen murteeseen kun ei korvani vielä kukaan ole täysin tottunut.

Tilanne taisi olla samankaltainen pakkosiirretyille evakoille. Kokemukseni mukaan suurin osa heistä edelleen puhuu ainakin osittain omaa kotimurrettaan, vaikka asuisivat millä Suomen murrealueista. Kun elämä muuttuu niin paljon, niin antaahan se vähän turvaa, jos edes itse tai joku ympärillä kuulostaa samalta.

Itsekään en Turun murteen valtaan antaudu vaan pidän kiinni omasta 'itäläisistäni'. Mikään puhdas murre minun murteeni ei kuitenkaan ole vaan iloinen sillisalaatti oman kotiseutuni murretta, mummojeni kahta

eri evakkomurretta ja sieltä täältä tarttuneita sanoja. Tunnistaa minut tästä huolimatta joka tapauksessa idästä tulevaksi ja siitä perinnöstä olen ylpeä.

Kaikilla ihmisillä ei kuitenkaan näytä näin vahvaa sidettä omaan murteeseensa olevan. Hämmennyin melko pahasti, kun kerran eräs paljasjalkainen turkulainen ystäväni kysäisi minulta:

– Mitäs myö tänään tehtäis?

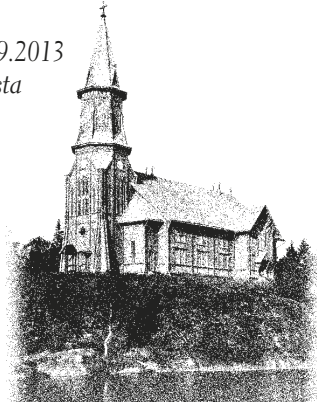
Kyselin häneltä ihmeissäni, miten kummassa normaalisti Turun murretta puhuvan suusta voi noin sujuvasti päästä itäinen "myö". Hän vastasi, että hänen mielestään sana vain kuulostaa niin hauskalta, että sitä on kiva käyttää. Hänelle siis omasta murteestaan kiinnipitäminen ei ollut itsearvoisen tärkeää. Liekö johtuneen siitä, että – toisin kuin minun – hänen ympärillään ihmiset puhuvat hänen kotimurrettaan, joten hänen ei tarvitse hakea tuttuuden turvaa omasta puheestaan.

Murteiden kauneudesta voisi taistella maailman tappiin asti, mutta eiköhän se silti niin ole, että kauneus on aina kuulijan korvassa ja minulle ainakin puheen synnyttämät mielikuvat ja muistot ovat tärkeämpiä kuin itse murre. Koti-ikävä lapsuuden maisemiin laantuu, kun kuulee kotimurretta.

Annina Väisänen, päätoimittajan sijainen

Hartaus sunnuntaille 8.9.2013
16. sunnuntai helluntaista

Hätähousu

Laadin hartauskirjoitusta kotini terassilla. Vähän väliä vilkaisen pihapuuta, jonka suojassa pikkulinnut hyppivät oksalta toiselle. Ne ottavat itsensä niin kevyesti, että voivat tarvittaessa nousta siivilleen ja kohota kaiken yläpuolelle. Mutta kai niilläkin on omat iltakiireensä ja dead linensa, vaikka huolettomilta näyttävät. Linnut vain osaavat elää hetken kerrallaan eivätkä ne murehdi tulevia.

Minä olen toista maata. Kun aloin odottaa esikoistamme, rupesin huolestumaan. Ehkä lapsi vartuttuaan notkuu torin laidalla ja nousee kavereineen jonkun auton kyytiin. Ehkä kyydittävät yllyttävät kuljettajaa kaahaamaan, ehkä kaikki eivät ole selvin päin.

Siinä vaiheessa, kun jo ripustin potkukousuja kuivumaan, minulla oli uudet huolet. Ehkä lapsi joutuu pettymään toisiin ihmisiin. Ehkä hän ei löydä paikkaansa maailmassa, jonne hän juuri saapui.

Meni siinä jonkin aikaa ennen kuin ymmärsin: minä en voi kulkea lasteni edessä, takana ja sivulla. Huolehtimiseni ja mu-rehtimiseni ei ole heidän turvansa, Jumala on. Sitä luottamusta tolkutettiin jo lapsen ristiäispäivänä kun kastetoimituksessa luettiin evankeliumista Jeesuksen lupaus: "Minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti."

Huolet ottavat helposti vallan. Ne täyttävät pään ja ahdistavat hengitystä, laittavat otsan poimuille ja kiristävät koko olemusta. Moni kaunis asia jää näkemättä ja moni ihminen huomaamatta, kun huoli hallitsee. Jeesus kehotti aikansa hätäilijöitä katsomaan taivaan lintuja ja kedon kukkia. Niiltä voi oppia suuren asian: moni huoli on turha.

Hyvä oli seurata pihapuun lintuja, hengittää rauhallisesti ja nähdä luomakunnan kauneus. Kiitos huolettomat linnut op-pitunnista! Tuli tämä kirjoituskin valmiiksi ihan aikataulussa. Suotta hätäilin.

Merja Vuorikari

Kirjoittaja on hiippakuntasihtööri Mikkelin tuomio-kapitulissa. Hän toimii piispan teologisena sihteerinä.

Muistettavaa

Hiitolan Pitäjäseuran järjestämä tarinailta ti 10.9. klo 18 Tuomarink. 2, Pori. Vietetään iltaa muistellen kesän juhlia, matkoja ym. tapahtumia. Tervetuloa mukaan entiset ja uudet "tarinoijat".

Hiitolan-Kurkijoen sukututkimuspiirin tapaaminen Loimaan kaupungintalolla keskiviikkona 18.9.2013 klo 18.30. Illan pääteemana DNA-sukututkimus: mitä se kertoo suvustasi. Voit tulla jo klo 16.30 jälkeen juttelemaan ja turisemaan. Tervetuloa entiset ja uudet kävijät! Muista myös sukupiirin kotisivut osoitteessa www.sukupiiri.com.

Hiitolan-Kurkijoen sukututkimuspiirin tapaaminen Helsin-

ja voihan Halloweeniksikin pukeutua vaikkapa kekripukiksi tai kekrittäreksi kunni-oittaakseen perinteitä.

AV

Lähteet:
Piirileikkilauluja ja murre-sanoja Kurkijoelta, Kurkijoki-Seura, 1977
sarka.fi
kekri.fi
fi.wikipedia.org/wiki/Kekri

Keyrijuhlat Loimaalla. Kuvaa Pekka Kyytinen, Kurkijokimuseon kuva-arkisto 1432.

Köyrimarkkinat jatkavat vanhaa perinnettä

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Raija Laaksonen, Marjalliina Laine, Lauri Pölkki, Antti Sahla, Tero Vehviläinen ja Marja Leena Virtanen
Päätoimittaja: Helena Sulavuori, sijainen Annina Väisänen
26.8.-6.9. ja toimittajina kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa, puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi, kurkijokelainen1@gmail.com

Avoinna: Tiistaisin ja torstaisin klo 9–14

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillaan ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 90 senttiä/mm + alv 24 %
Mustavalk. 70 senttiä/mm + alv 24 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: tiistai klo 12 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 49 euroa
6 kk 27 euroa
Pohjoismaat 54 euroa
Muualle 60 euroa
Tilinumero:
FI 12523900 40000897

Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Jokavuotiset perinteiset Köyrimarkkinat valtaavat taas Loimaata 7.9.2013 klo 10-14. Maatalousmuseo Sarka tarjoilee kävijöilleen sadonkorjuun hedelmiä, käsityönäytöksiä ja elävää musiikkia.

Nykyinen köyri eli kekrin juhlinta on kuitenkin melko kaukana muinaissuomalaisien iloisesta juhlasta. Yhden lähteen mukaan kyseinen juhla tunnettiin myös Kurkijoella nimellä Keyrpyhä, joka tosin myös viittasi pyhäinpäivään. Keyri sinänsä oli itäsuomalainen vastine länsisuomalaiselle köyrille.

Entisaikaan sadonkorjuun juhla oli maalaisille vielä tärkeämpi kuin joulu, koska kekrin aikaan ruokaa oli runsaasti ja sillä mässäilemällä varmistettiin tule-vankin vuoden sato. Ajallisesti juhla sijoittui mikkelinpäivän ja pyhäinpäivän välimaastoon – tarkka aika määrätty säiden ja sadonkorjuun mukaan. Kekriä juhlistettiin ruuan lisäksi pukemalla ihmisiä kekripukeiksi ja kekrittäriksi ja polttamalla tulia.

Nimi-päivät

Syyskuu

viikko 36

6 pe Asko
7 la Miro, Arho,
Arhippa
8 su Taimi

viikko 37

9 ma Isto, Eevert, Vertti
10 ti Kalevi, Kaleva
11 ke Santeri,
Aleksanteri,
Santtu,
Aleksandra,
Sandra, Ali, Ale
12 to Valma, Vilja
13 pe Orvo
14 la Iida
15 su Sirpa

viikko 38

16 ma Hilla, Hellevi,
Hillevi, Hille
17 ti Aili, Aila
18 ke Tyyne, Tytti, Tyyni
19 to Reija

1700-luvulla pakanallisen kekrin juhlinta kiellettiin kristinuskon myötä. Pikkuhiljaa koko perinne hiipui kunnes koki uuden nousun Halloweenin juhlinnan yleistyttyä Suomessa. Nykyään harva nuorempi ihminen tuntee kekriperinnettä vaan he juhlivat vainajien juhlaa Halloweenia Amerikan mallin mukaan.

Kutsutaan juhlaa sitten millä nimellä hyvänsä on se osa suomalaista kansanperinnettä ja hyvä herätellä henkiin. Perinteet vaihtuvat, mutta onhan iloinen sadonkorjuun kekri hyvä juhla viettää etenkin maalla, jossa sadonkorjuu tapahtuu. Halloweenia puolestaan voi aivan hyvin juhlaa isommissa kaupungeissa, joissa sadonkorjuuta ei pääse näkemään,

gissä Karjala-talolla torstaina 19.9.2013 klo 18.00. Illan pääteemana kylien ja tilojen pirstaleisuus. Oliko "sinun" tilasi pääkylässä vai takapalstoilla? Voit tulla jo klo 15 alkaen kyselemään ja turisemaan. Tervetuloa! Muista myös sukupiirin kotisivut osoitteessa www.sukupiiri.com.

Kalakurjet matka-aikataulu Kurkijoen matkalle 27.–29.9.2013

Virttaa, Matka Viitala 4.30
Alastaro, Kurakorventie 4.40
Hirvikoski,
Apteekin pysäkki 4.50
Loimaan asema 5.00
Helsinki, Kiasma 7.00

Murteella

Mitä seuraavat murren sanat tarkoittavat?
Tarkista tietosi takasivulta.

1. Alme
2. Eto elävä
3. Hattauttoa
4. Höyräys
5. Jykkii
6. Lankata
7. Navajoa
8. Omena
9. Pantka
10. Röhnätä

6.9. Mahtavilla teoilla sinä, Jumalamme, vastaat meille, sinä siunaat ja autat meitä. Sinuun luotavat kaikki maan ääret ja kaukaiset meren rannat. Ps. 65:6

7.9. Maan äärissä ihmiset pelästyvät nähdessään sinun tunnustekosi. Sinä saat idän ja lännen maat kohottamaan riemuhuudon! Ps. 65:9

8.9. Jeesus sanoo: ”Katso-kaa taivaan lintuja: eivät ne kylvä, eivät ne leikkaa eivätkä kokoa varastoon, ja silti teidän taivaallinen Isänne ruokkii ne.” Matt. 6:26

Virsi 370:3 Parempi vähän vaivaa kantaa ja luottaa Herran hyvyyteen tyytyen siihen, mitä antaa hän laupiaasti lapsilleen. Ei Isältämme taivaassa tarpeemme ole salassa.

9.9. Jätä taakkasi Herran käteen, hän pitää sinusta huolen. Ps. 55:23

10.9. Turhaan te nousette varhain, turhaan valvotte myöhään ja raadatte leipänne tähden. Yhtä lailla Herra antaa omilleen, vaikka he nukkuisivat. Ps. 127:2

11.9. Kantakaa toistenne taakkoja, niin te toteutate Kristuksen lain. Gal. 6:2

12.9. Lakatkaa te huolehtimasta! Tietäkää, että

minä olen Jumala. Ps. 46:11

13.9. Sinä, Herra, olet hyvä, sinä annat anteeksi, runsain mitoin sinä jaat armoasi kaikille, jotka sinua avuksi huutavat. Ps. 86:5

14.9. Jeesus sanoo: Älkää siis huolehtiko huomispäivästä, se pitää kyllä itsestään huolen. Kullekin päivälle riittävät sen omat murheet. Matt. 6:34

15.9. Jeesus meni paarien viereen ja kosketti niitä, ja kantajat pysähtyivät. Hän sanoi: ”Nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse!” Silloin kuollut nousi istumaan ja alkoi puhua. Luuk. 7:14-15 Virsi 242:9 Sen aamun jo valjeta anna, kun toivomme riemulla täytät ja itsesi, elämän Herra, jo kasvoista kasvoihin näytät.

16.9. Sinä pelastit minut kuolemasta, et antanut jalkani astua harhaan. Ps. 56:14

17.9. Ihminen, naisesta syntynyt, elää vähän aikaa ja on täynnä levottomuutta. Kuin kukka hän avautuu ja kuihtuu, on kohta pois, kuin varjo. Job 14:1-2

18.9. Kaiken luodun on täytynyt taipua katoavaisuuden alaisuuteen, ei omasta tahdostaan, vaan hänen, joka sen on alistanut. Room. 8:20

19.9. Tuonelan kohdusta minä huudan apua, ja sinä, Herra, kuulet ääneni. Joona 2:3

Syyskuun päivä

Viljanpuintia. Kurkijoki-museon kuva-arkisto 1654.

Aurinko säihkyi tultaan sänkeen valkeaan, metsien punaan ja kultaan, heleään odelmaan. Pihlaja-liekit palaa äärellä pihatton, kehäkukkien kasvot hymyä täynnä on.

Hämähäkkien seitit helmissä kipunoi – Puimakoneen laulu naapurin mailta soi. Perunapelloilta nousee sauhu sininen, lekon ääreltä kuuluu naurua lapsien.

Kuultava taivaan kaari yllä maiseman on meri rannaton uida pilven valkean. Ikuinen taivaan vahvuus – Pilvi häviää – Ikuinen on työn laulu: tekijät vaihtuu. Se jää.

Hilja Toiviainen

Isoisän haudalla

Hannu Jälkön ja serkkunsa Leila Nissisen isoisä Juho Jälkö siunattiin Ylämaalla helmikuussa 1940. Kun vainajaa oltiin laskemassa haudan lepoon, niin samaan aikaan lensi Ylämaan hautausmaan yli 152 lentokonetta pommituslennolle Sisä-Suomeen päin. Hannu Jälkö kertoo, että hänen isänsä Onni Jälkö laskei koneiden määrän Tauno –veljensä kanssa.

Ida ja Juho Jälköllä oli seitsemän lasta, joista yksi kaatui sodassa. He olivat muuttaneet Hiitolasta Joutsenon kautta viljelemään Ylämaan pappilan maita. Syntyään Juho Jälkö oli Kurkijoen Savojalta, mutta avioliiton myötä muuttanut Hiitolaan. – Myöhemmin Ida Kekki asui sisarensa luona

ja hänet on haudattu Kullaan hautausmaalle.

Leila Nissinen ja hänen tyttärensä Sade olivat yhteydessä Ylämaan seurakuntaan ja selvittivät isoisän hautapaikan. Siinä oli ollut aikanaan puuristi, mutta se oli lahonnut jo aikoja sitten. Hautapaikkaa ei ollut otettu myöskään uudelleen käyttöön.

Heinäkuun 12. päivänä serkukset ja Leila Nissisen tytär saapuivat Ylämaan hautausmaalle kunnostaakseen isoisän hautapaikan. Siihen istutettiin kukkia ja laitettiin uusi puuristi. Risti on tehty Siperian lehtikuusesta ja siinä on messinkilaatta, johon on kaiverrettu Juho Jälkön henkilötiedot. – Tiedot Hannu Jälkö

Leila Nissinen ja Hannu Jälkö isoisänsä Juho Jälkön haudalla.

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Bongaa kurki

Tämä kurki lensi läksiäislahjana Kemijärveltä Keuruulle. Se on kupariteos, jonka tekijä ei ole tiedossa eikä omistaja halua tulla mainituksi.

Linnun ”bongasi” Sorjon tyttö Seija-Sisko Niemelä Jyväskylästä.

Kesälomittajan kokemuksia Kurkijokelaisesta

Lomitin Kurkijokelaisen toimituksessa päätoimittajaa kahdessa pätäkässä yhteensä kuusi viikkoa. Motokseni muotoutui tuona aikana ”Kyllä onnistuu!”, jota yritin parhaani mukaan toteuttaa.

– Ensimmäisenä päivänäsi yksin on sitten Kurkijoki-Säätiön hallituksen kokous, jossa olet sihteerinä. Onnistuuhan? kuului päätoimittaja Helena Sulavuoren ohjeistus minulle ensimmäisellä työviikollani. Mitäs siihen sitten vastaamaan muuta kuin että kyllä onnistuu, vaikka ikinä en sihteerinä missään kokouksessa ollutkaan ollut. Vanhoja pöytäkirjoja luin läpi ja sain kuin sainkin mallin mukaan kirjoitettua seuraavan pöytäkirjan, vaikka tällainen ensimmäinen työpäivä omilla ni vähän jännittikin aluksi.

Ensimmäiseen viikkooni toimituksen puikoissa mah-

tuivat myös Kurkijoki-museon avajaiset. Pääsinpä sitten heti heilumaan kameran varteenkin ja kyselemään muistivihkonin kanssa ihmisiltä kokemuksia avajaisista ja museosta. Yllättäen sain myös ennen avajaisia viestiä Karjala-lehdeksi.

– Emme pääse paikalle avajaisiin. Onnistuisiko, jos sinä kirjoitat jutun Karjala-lehteen? kuului viesti. Siihenkin sitten tietysti vastasin, että onnistuuhan toki ja onnistuihan se, vaikka hiddastavia tietoteknisiä ongelmia aluksi ilmenikin turhan monta.

Museon avajaisista ja ensimmäisestä tekemästani lehdestä selvittyäni edessä olivat uudet haasteet, nimitäin Kurkijoen pitäjäjuhla-ohjelmien valmiiksi hioaminen ja seuraava lehti. Ohjelmien tiimoilta sitten vain ottamaan yhteyttä ihmisiin ja varmistelemaan esityksiä ja puhujia. Projektinhallin-

ta olin aiemminkin tehnyt, joten tämä ainakin oli tuttua touhua. Ohjelmat saatiin painoon oikeaan aikaan ja seuraava lehtikin jäi lomilta palailevalle päätoimittajalle vain viimeisteltäväksi.

Jälkimmäinen pätäkäni täällä toimituksessa on ollut paljon rauhallisempi kuin ensimmäinen. Museo on avattu ja juhlat juhlitu, eikä kokouksiakaan ole ollut. Lehti on ollut nytkin tehtävänä, mutta senkään kanssa ei ole tullut niin kiire, koska olen saanut jo asiaan jonkinlaisen rytmin. Ennen tätäkin työtä olin kirjoitellut juttuja, mutta lähinnä internet-julkaisuun, joten lehtityöhön tottuminen vei ison osan ensimmäistä työpätkääni.

Toki kuuteen viikkooni mahtui myös pyyntöjä, joihin oli pakko vastata, että olen pahoillani, en pysty. Näitä olivat asiat, joista en tiennyt tarpeeksi hoitaakse-

ni ne tai joihin aikani ei yksinkertaisesti enää riittänyt. Nämä kaikki jätin suosiolla lomailijan hoidettavaksi hänen palattuaan. Toimitukseen jäikin monta kasaa liimalapuilla koodattuja paperinippuja lomapalaa-

jan riemuksi ensimmäisen pätäkäni jälkeen ja niin jää myös tämän viikon lopulla. Päätoimittajalta en kuitenkaan ole saanut työstäni satikutia, joten oletan, että selvisin ajastani täällä kunnialla. Ainakin itse opin paljon ja lähdin täältä montaa kokemusta rikkaampana. Tämän työn ehdottomasti parhain puoli olitte te Kurkijokelaiseen kirjoittavat ihmiset ja lehden lukijat. Oli hienoa vaalia kanssanne karjalaista perinnettä ja oppia enemmän myös omista juuristani.

Kiitos siis kaikesta ja iloisista alkusyksyistä!

Annina Väisänen

Hiitolan Pösöt kokoontuivat Siikaisissa

**Hiitolan Pösöt kokoon-
tuivat 17. kerran 27.-
28.7.2013 Siikaisissa.
Kokouspaikkana oli
Aarne Pösön perikunnan
kesäpaikka, joka sijaitsee
kauniin Siikaisjärven
rannalla. Aurinkoinen
viikonloppu oli mitä iha-
nin suvun rantajuhlan
pitämiseen.**

Perinteen mukaan sukujuh-
la alkoi tervetulokahvilla.

Tämän jälkeen kokoontui
ensin sukuneuvosto ja sit-
ten pidettiin sukkokous.
Kokouksen osallistujamää-
räksi kirjattiin 47. Kokouk-
sen puheenjohtajana toimi
Pertti Pösö ja sihteerinä
Sinikka Pösö. Pöytäkirjan
tarkastajiksi valittiin Sami
Toiviainen ja Esa Pösö.

Sukuneuvoston jäsenik-
si ja varajäseniksi valittiin
seuraavaksi kaksivuotiskau-
deksi Pertti Pösö (vj. Juha-

Matti Pösö), Tuija Lundell
(vj. Päivi Pösö), Pekka Kek-
ki (vj. Arja Kaseva), Eine
Rinne (vj. Risto Rinne),
Tarja Mäkelä (vj. Marjuk-
ka Wainio), Esa Pösö (vj. -),
Sinikka Pösö (vj. Pauli Pö-
sö), Markku Bragge (vj. -),
Keijo Pösö (vj. Irene Kor-
honen), Sami Toiviainen (vj.
Liisa Salo). Sukuseuran pu-
heenjohtajana jatkaa Pertti
Pösö, varapuheenjohtajana
Juha-Matti Pösö ja sihtee-
ri-

nä Sinikka Pösö.

Sukukokouksessa nousi
esille mm. sukututkimus-
tietojen päivittäminen, tar-
koituksena painattaa 'su-
kupuukirja' henkilötieto-
muutoksilla mukaan lukien
vuodet 2014-2015.

Lisäksi vanhemman su-
kupolven muistojen kirjoit-
taminen ja säilyttäminen
jälkipolville todettiin tar-
keaksi.

Nuorison osallistuminen

suvun rantajuhlaan oli mer-
kille pantavaa, joten osallis-
tuita oli vauvasta vaariin.

Seuraava sukukokoon-
tuminen päätettiin pitää
1.-2.8.2015 Porissa Koke-
mäenjoen suistossa Sinik-
ka Pösön ja Antero Kivelän
kesäpaikassa.

Kokouksen jälkeen oli
päivällinen, joka valmistui
suvun yhteistyöllä. Kaiken
kaikkiaan viikonloppua
vietettiin leppoisasti seu-

rustelun ja kanssakäymisen
merkeissä. Lapset uivat ah-
kerasti ja löytyi muutama
kalamieskin. Iltahämärissä
pelattiin 'mölkkä' ja pais-
tettiin makkaraa. Näistä
hetkistä kiitokset kuuluvat
suvulle.

Allekirjoittanut toivot-
taa mukavaa loppukesää,
kahden vuoden päästä on
uusi sukujuhla. Tällöin on
kulunut 35 vuotta siitä, kun
Hiitolan Pösöt kokoontuivat
ensimmäisen kerran Aulan-
golla.

Sinikka Einontytär Pösö

Lähteensärkältä Pohjois- Pohjanmaalle

**Lyyli Nevanperä vaihtoi
Kurkijuhlilla kirjoja Eino
Vepsän kanssa ja kertoo
nyt mielikuviaan ja koke-
muksiaan Vepsän kirjasta.**
Sain olla tänäkin vuonna
mukana Kurkijoki-juhlilla.
Paitsi juhlaväkenä olin myös
kaupittelemassa keväällä pai-
nosta tulleen kirjani viimei-
siä kappaleita juhlayleisölle.
Ystävänä ja entisen koulu-
kaverini ystävällisellä avus-
tuksella se onnistuikin. Tein
myös onnistuneen vaihto-
kaupan Eino Vepsän kanssa,
ja niin sain matkustaa hänen
mukanaan Lähteensärkältä
Pyhäjokilaaksoon. Kuntou-
tusjakso vei ajastani viikon,
mutta tänään olen lukenut
loppuun tuon mielenkiintoi-
sen elämäkerran. Tekee mieli
kertoa kokemastani.

Olen muutamaa vuotta
vanhempi kuin kollegani
Eino, mutta hämmästelen,
miten samantapaisia ko-
kemuksia elämämme mat-
kalle on osunut. Syynä on
tietysti nuo evakkomatkat
yhteisestä kotipitäjästämme
Kurkijoelta Kanta-Suomeen,
tutustumismatkat entiseen
kotipitäjäämme ja ammat-
tikokemukset. Miespuoliset
seminaarin opiskelijat oli-
vat varmaan jo siihen ai-
kaan paljon rohkeampia ja
varakkaampia, mutta kyllä
me tytötkin parhaamme mu-
kaan yritimme etsiä ilomme
silloisten varsin säädeltyjen
rajojen puitteissa. Omasta
autosta emme edes haaveil-
leet, hyvä jos junamatkoja oli
varaa kustantaa.

Työurat olemme molem-
mat tehneet pienissä kylä-

kouluissa, ja muistamme var-
sin hyvin monen eri tasoisen
luokkaryhmän opettamisen
ongelmat. Kuntien koulu-
järjestelmän kysymykset
asuntojen pisteyttämisineen
ovat hyvin muistissa. Parhaat
muistot on tietysti hyvin su-
juneesta yhteistyöstä koulu-
laisten vanhempien ja oppi-
laiden kanssa. Onni on sekin,
että kaikkea ei omiin korviin
asti kantautunut. Huononeva
muistikin tuntuu näissä asi-
oissa todella iloiselta asialta!

Luottamustehtävät kum-
mikuntavierailuineen olivat
tietysti myönteisiä elämän-
kokemuksia nekin, vaikka
ne veivätkin liian suuren
osan perheeltä ja kotitöiltä.
En ole vielä uskaltanut kysyä
jälkikasvultani, miten suuria
traumoja he kantavat mieles-
sään siitä, että perheen äiti oli
osallistuvaa lajia. Ehkä jo-
tain kertoo se, että tyttäreni
omistautuvat enemmän per-
heilleen kuin yhteiskunnan
asioille. Annan tunnustusta
heidän ratkaisustaan.

Kiitän vielä siitä, että olen
saanut kulkea kirjallisen po-
lun Lähteensärkältä nyky-
Suomeen. Mielessäni olen
lisännyt siihen kokemani
vivahteet, jotka kunnallis-
poliittisine kiemuroineen
ovat osa suomalaista elämän-
menoä 1950- luvulta nyky-
päivään. Nykyisin saamme
nauttia eläkeläisen elämää
turvallisessa Suomessa. Esi-
tämme kunnioittavan kiitok-
semme sotiemme veteraa-
neille ja kaikille maamme
hyvinvointia rakentaneille
sukupolville.

Lyyli Nevanperä

Vasojärven Interposolkan vankileirissä oli vanha Nikoforovin luostari, jonka rakennuksissa pidettiin siirtolain aikana ko-
kouksia ja tansseja. SA kuva.

Hyrsylän mutkasta Neuvostoliiton vankileirille

**Annikki Söderholm oli
joulukuussa 2012 kahden
viikon ajan kuntoutuk-
sessa. Hänen huonetove-
rinsa Veera Nygren oli
kotoisin Hyrsylän mut-
kasta, jonka hän joutui
jättämään venäläisten
vietyä kaikki kylän
asukkaat vankileirille.
Hyrsylän mutkasta Neu-
vostoliiton vankileirille –
juttusarjan kolmannessa
osassa Söderholm kertoo
Nygrenin kokemuksista
vankileirille lähdöstä.**

Vaikka sota vielä riehui lähi-
seuduilla, elivät naiset, van-
hukset ja lapset kodeissaan
karjaa hoitaen. Pääasiassa
toimeen tultiin talon ruoka-
varoilla ja entisillä rahoilla.
Suuremmassa pääkyllissä
ihmiset joutuivat usein elä-
mään venäläisten sotilaiden
uhkausten alla.

Kaupat avattiin kansan-
hallituksen, virkailijoiden
ja kyläkomiteoiden johdol-
la. Venäläiset määräisivät
entisiä kaupanhoitajia pitä-
mään liikkeitä auki kolmena
päivänä viikossa. Palkka oli

noin 800 markkaa kuukau-
dessa sekä vapaa kortteeri,
lämpö ja valo. Monet liik-
keenhoitajat avasivat oven-
sa pakon edessä. Kuusisen
hallituksen edustajat jakoi-
vat kaupoissa tiedotuksia,
kokouksissa puolestaan
lentolehtisiä, sanomalehtiä
ja tietoja.

Venäläiset ryhtyivät he-
ti sodan alussa tekemään
rautatietä Hyrsylän mutkan
kautta Suojärven radalle.
Radasta tuli ensimmäinen
yhdysrata Suomen ja Neu-
vostoliiton rataverkkojen
välille Laatokan pohjois-
puolella.

Veera Nygren kertoi, että
ihmiset hermostuivat tilan-
teeseen ajan myötä. Ruokaa
oli niukasti ja rahavaratkin
monelta pääsivät loppu-
maan. Arvostella ei saanut,
vaikka kauppa ja koti olivat
omia. Määräysten mukaan
oli elettävä.

Venäläiset myös kuu-
lustelivat kyläläisiä. Heitä
kiinnostivat sotilastietojen
lisäksi tiedot paikallisista
suojeluskuntalaisista, met-
säkämpistä, maanteistä ja

suomalaisten ennen sotaa
harjoittamasta vakoilusta.
Ne, jotka osasivat venäjää,
pestattiin avustamaan soti-
laita. Eräille kuulusteltaville
oli myös ehdotettu, että he
voisivat ryhtyä apureiksi ja
seurata ihmisten mielialo-
ja sekä tehdä ilmiantoja.
Palkkioksi luvattiin ruokaa
ja rahaa.

Talvella 1940 oli jatkuvat
kovat pakkaset. Helmikuun
alussa tuli säikäyttävä tieto,
että ihmiset siirretään sy-
vemmälle Neuvostoliiton
puolelle. Siirtolain lähtö
tuli yllätyksenä. Venäläi-
set ilmoittivat siitä kylissä
muutamaa tuntia ennen läh-
töä. Ihmisten keskuudessa
syntyi suuri hämmennys ja
häätä. Vanhat naiset itkivät
ja vaikerivat: "Mikä meil-
le tulee eteen kun koti pitää
jättää?"

Leirille meno oli kaikil-
le kylmä kyyti. Meno oli
hidasta ja matkalla kuoli
lapsia kylmyyteen. Kape-
at auraamattomat, lumiset
tiet vielä hidastivat kulkua.
Suurin osa suojärveläisistä
kuljetettiin kuorma-autoilla

Prääsän kautta Vasojärven
Interposolkaan, joka oli en-
nen ollut metsätyömiesten
keskuspaikka. Suurin huo-
li poistuikin monelta, kun
Säämäjärveltä käännyttiin
etelään kohti Prääsää, eikä
pohjoiseen kohti Siperiaa.

Toinen leiri, Kaimaoja
nimeltään, oli lähellä Kon-
tupohjaa ja sinne vietiin yli
500 leiriläistä.

Veera omaisinaan vie-
ttiin hevoskyydillä. Hänen
sisarensa oli sairas ja ma-
kasi reen pohjalla. Reki oli
myös täynnä tavaraa, eivätkä
kaikki mahtuneet siihen.
Lapset juoksivat hevosen
perässä ja mustalaisnaiset
ajoivat hevosta. Näin Veera
muisteli lähtöä kotoa. Elämä
jatkui vankileirillä.

Annikki Söderholm

Lähteet:

Veera Nygrenin oma ker-
tomus

Tasavallan panttivangit

–kirja

Urho Kekkonen, Biogra-
fiakeskus, Suomalaisen
kirjallisuuden seura

Kurkijokelaisen evakon matka Pöytyälle

Maire Vilpun pojalleen Matille ja pojanpojalleen Tommille kertoma tarina evakkokokemuksistaan saa jatkoa. Nyt on vuorossa paluu Kurkijoelle talvisodan jälkeen ja elämää siellä ennen jatkosotaa.

”Keväällä -42 tuli sitten tieto, että nyt pääsisi Karjalaan takaisin. Isä oli varoittanut lomallaan lähtemästä sinne, mutta ukolle tuli niin kova matkakuume, että tehtiin anomus, pakattiin tavarat taas matkaa varten ja niin kuljettiin härkävaunulla kohti Kurkijokea. Nyt oli kiskoilla kuitenkin iloisempi kolke – oli alkamassa uusi elämä, niin me ainakin luulimme.

Isoisä oli niin kiinnostunut Karjalasta, vaikka hän oli itse Porista kotoisin. Hän oli vuosisadan alussa tullut Karjalaan veljensä Juhon kanssa. Isoisä meni Elisenvaaran maanviljelyskouluun ja Juho Simpeleelle paperitehtaalle. Isoisä mieli varmasti Laatokan hienoille kalavesille.

Eihän meillä ollut sitten Pohjiin kylässä mitään. Tallo oli palanut, koska se oli ollut taistelulinjalla. Metsät olivat täynnä sotatarvikkeita, patruunoita, ammuksia, käsikranaatteja ja aseita. Se oli pojille jännittävää ja vaarallistakin. Kaikki nämä tavarat oli määrä viedä suojeluskuntaan. mutta osan pojat pihistivät itselleen. Pojat kävivät varmasti monia vaarallisia leikkejä Pohjiin ja Raholan kylän poikien kanssa. Siellä olivat Rouhaisen Veikko, Reino sekä heidän serkkunsa Yrjö, Lankisen pojat Leo, Aulis ja Teuvo sekä monia muita. Jotkut teloivat itsensä, eivät kuitenkaan meidän pojat.

Asuimme Pohjiin kylässä Lankisen Matin niin sanotussa Lääverin mökissä, jossa oli meitä lapsia varten aitta. Mutta siivota se täytyi ensin, sillä siellä olivat asuneet suttuiset venäläiset. Siellä olivat eläneet porsaas, kanat ja ihmiset sekaisin. Äiti ja minä pestiin seinät ja katot lysolilla.

Uusi asunto valmistui jouluksi, samalle paikalle kuin vanha palanut talo. Isä oli sen rakentanut lomien aikana.

Isoisä kävi ahkeraan kalastamassa, jolloin saatiin lisäsärvintä pöytään. Joku pojista käytiin aamulla herättämässä aamuviideltä soutamaan, mikä oli ainakin Kaukolle mieluisaa. Sieltä tuli runsaasti haukea, madetta, kuhua ja ankeriasta. Kun kalamiehet kävelivät kalakorin kanssa Vanhasen pajan ohi, piti kori peittää huolellisesti, ettei utelias

seppä olisi nähnyt saatua saalista. Kotona ukko löi sitten ankeriaat puun kylkeen naulalla kiinni ja nylki ne. Paistinpannulla ankeriaanpalat vielä pomppivat, kuhasta saatiin makoisaa kalakeittoa.

Kurkijoella koulu oli palanut, koulua käytiin palokunnan talolla. Hämäläisen tytöt ja Rouhaisen pojat tulivat aina aamuisin meitä hakemaan kouluun. Me muut käytiin yläkoulua ja myös Pentti jo alakoulua. Pentilläkin oli koulussa jonkin verran vaikeuksia, sillä jotkin pojat kiusasivat häntä koulumatkalla.

Koulun ympäristö oli pojille mielenkiintoinen, sillä maanviljelysopiston alueella oli venäläisten vankileiri ja koulun vieressä saksalais-sotilaiden leiri. Meidänkin ohi marssitettiin sotavankeja raivaamaan metsistä mii-noja, olivat ne nälkäisiä ja söivät ojanvarsista koiranputkien juuria. Osa vangeista olivat luottovankeina taloissa ja saivat siellä hyvää ruokaa, ainakin perunoita.

Saksalais-sotilaiden kanssa pojat kaveerasivat ja saivat olla mukana niiden moottoripyörien sivuvau-nuissa, kun sakut hakivat ta-

loista maitoa. Pojat oppivat venäläisiltä vangeilta vähän venäjää ja saksalais-sotilailta saksaa. Saksalaiset kävivät torpedoveneillään taisteluja Laatokalla, kaatuneet sotilaat tuotiin ennen Saksaan kuljetusta kirkon lattialle säilytykseen.

Pojat olivat myös innokkaita sotilaspoikia. Leirejä pidettiin aina viikonloppuisin. Asuttiin teltoissa tai koululla, ohjelma oli aika sotilaallista ampumaharjoituksineen, ehkä pojista oli tarkoitus kasvattaa sotilaita tulevia tarpeita varten. Pojilla oli univormuna pusero ja suikka päässä. Veli venäläinen kyllä lakkautti tämän järjestön heti rauhan tultua.

Uusi talo oli valmistunut vuonna -43, Asta oli myös jo syntynyt. Kesällä -43 olimme viettämässä kesäpäivää uuden talomme pihalla. Maija oli kolmen vanha. Yhtäkkiä tyttö tuli metsänreunasta roikottaen kädessään jotakin, Kauko ja Mauno tunsivat esineen heti. Se oli venäläinen perunanuijan mallinen käsikranaatti, jonka he aselöytöjen-sä perusteella tunsivat heti. He tekivät sen vaarattomaksi poistamalla sen pohjasta nallin. En tiedä, miten se oli

sinne jäänyt, vaikka pihaa oli käytetty jo pari vuotta.

Pentti ja Lankisen Teuvo saivat poltteen lähteä sotalapsiksi Ruotsiin. Äiti ei olisi millään päästänyt. Malinen oli yllyttämässä, mikä oli ymmärrettävää, koska maa oli sodan takia niin epävarma, ettei lasten ja aikuistenkaan kohtalosta ollut varmuutta. Pentti oli Ruotsissa kolme vuotta eräässä maatalossa, jossa isäntäväkenä oli lapseton pariskunta, Inga ja Kurt. He olisivat adoptoineet Pentin, mutta äiti ja isä eivät halunneet.

Pentti palasi kotiin vuonna 1947, asuimme silloin Pöytyän Auvaisten Keski-kylässä, josta isä oli ostanut meille oman talon. Pentti on ehkä ollut sotalapsikokemuksistaan jonkin verran stressaantunut myöhemmin. Oli hänellä kuitenkin Ruotsissa varmemmat olot kuin meillä muilla lapsilla sota-aikana. Suomenkieli oli Pentiltä jonkin verran unohtunut, mutta kyllä se pian palautui. Olihan se Pentillekin vähän vaikeaa palata takaisin suomalaiseen köyhyyteen.”

Kauko Virtanen

Maire ja Maija-sisko Kurkijoella välirauhan aikana.

Evakkolapsen muistelmia

Rämö rohkaisi kaikkia muitakin taltioimaan muistojaan. Niinpä taas itsekkin kirjoittelen ja tarjoan lehteenne. Jotenkin tuntuu mukavalta, hyväksyttävältä ja eheyttävältä työltä. Kuitenkin aralla mielellä vieläkin tätä teen. Jospa se pitää niin ollakin.

Tässä kypsässä iässä, 74 vuotta, turvallisen tuntuises-ti useammin uskallan palata lapsuuden muistoihin. Itse-syytökset ovat vähenemäs-sä ja ymmärrys sekä itsensä hyväksyminen ja anteeksi antaminen ovat tulleet hel-pommaksi. Eihän kellekään muulle ole mitään anteeksi annettavaakaan, mutta tar-koitankin itseäni. Tälle pie-nelle pojalle joka olen, olin, älysin ruveta antamaan an-teeksi, lopultakin. Olenhan vain ollut hämmentynyt mieli, joka eli niin kuin siinä menneessä elämäntilantees-sa oli pakko elää.

Voinko vapaasti nimit-tää itseäni evakkolapseksi? Enhän edes paljon muista Kurkijoesta ja pakosalle lähtemisestä. Reessä äidin sylissä lämpimästi ja turval-lisesti peiteltyinä kuukauden vanha nyytti marraskuun pakkasissa matkaan lähti. Ei siinä iässä lapsi mitään evakkohätää voi tuntea. Vasta sitten, kun Suomessa eri puolilla asuttiin, saattoi joitain jälkiä hädän tunnusta ilmetä. Oltiin Vaajakoskella, Ilmajoella, Jaalassa ja lopul-ta Pöytyällä. Siellä me pens-kat asuimme monta vuotta. Kasvettiin murrosikäme ja kävimme kansakoulum-me. Käytiinhän Elisenvaa-ran yhteiskouluakin. Sitten muutimme kuka minnekin. Hannes jäi pitämään pajaa Pöytyälle. Jorma, Jouko se-kä minä Jaakko muutimme Turkuun. Sinikka meni nai-misiin Loimaalle. Sirkka ja Hilikka avioituivat Helsingin seudulle.

Pöytyän aika oli vaikut-tavinta ja tulevan kannalta merkityksellistä. Sieltä on parhaat muistot, myös pa-himmat. Niistä huonoista ko-kemuksista kipeää teki kar-jalaisuuden ja murteen pilk-kaaminen. Elämän aloittelu taas vieraalla paikkakunnalla oli jännää ja koettelevaa. Pöytyän tytöillä ja pojilla oli vaikkapa polkupyörä, hevo-nen tai jopa traktori talossa. Heillä oli liiterissä puita tar-

peisiin. Joillakin oli voita, kahvia ja hunajapönttöjä. Heillä oli kotipaikkakunta etu. Sen myötä parempi it-setunto. En asiaa silloin ym-märtänyt. Alemmuuden tun-ne sai itselleni kasvupohjan.

Rantasen Sulo otti minut hyväksi kaverikseen. En-si kerran elämässäni sain maistaa hunajaa. Sulon äiti sitä minulle pikkaisen antoi. Pöytyällä näimme tukkisa-han ja tiilitehtaan. Sain olla apumiehenä Järvisen Topin kuorma-autossa. Rahtasim-me tiiliä Rantasen Paulin tehtaalta rakennuspaikoille. Rintamamiestaloja navettoi-neen nostettiin pystyyn siellä sun täällä. Oli mukava tehdä miesten töitä ja nähdä maa-ilmaan. Siitä sai rahaakin. Ylpeänä sitä äidille antoi.

Surkeita juttuja oli kuulla pilkkaa murteesta ja karja-laisten tavoista. Niitä aloitti karsastamaan, yritti muuttaa puhetapaansa. Muutos ta-pahtui pikkuhiljaa ja enem-pää tietoisesti yrittämättä. Kerran tuntui pahalta, kun uskonnon opettaja yhteis-koulun oppitunnilta ajoi ulos, koska olin ortodoksius-koinen. Se sattui. Moitittiin meitä joskus ryssänpeni-koiksi.

Muutto koulujen jäl-keen töihin Turkuun tuntui jättävän kaikki murheet ja karjalaisuuden riippakivet taakse. Siitä tunteesta kerto-vat nuoruuden kuvat. Maail-ma aukesi mahdollisuuksia tulvillaan. Joksikin ajaksi muutin Tukholmaan töihin. Jorma Kokko oli hyvä ka-verini ja myös siirtolaispoi-ka. Hän minut sinne töihin houkutteli. Kiitokset hänelle, se reissu kyllä kannatti teh-dä. Jorma asui ottolapsena Rahialan Paavon ja Ellin talossa.

Myöhemmin tuli lisää koulutusta ja ammatti. Koti ja avioliitto Ritvan kanssa sekä lapset Tamara ja Jere. Nyt on jo kolme lastenlas-takin. Eläkkeellä ollaan ja kirjoitellaan.

Nykyään karjalaisuus ja etenkin kurkijokelaisuus ovat lähes kaikkein arvok-kainta mitä on. Tarkkaan luemme lehden ja hakeu-dumme kurkijokelaisten seuraan. Kiitos Säätiöllem-me perinteen ylläpitämisestä. Jossain vaiheessa lupaan kykyjeni mukaan tukea sitä arvokasta työtä.

Jaakko Teräntö

Paavon kynästä

Tääl Lahes Sirkka ja Ritva miehinie olj kohvitutut.

Kohvipöyvä Sirkka rupes ihmettelemää Ritva miehelt: ”Mis siu tekoham-paat on, ei sunkaa ne ole mulahtanniet pytystä alas?”

Ritva-vaimo: ”Minä olen ne takavarikoinut, en siedä ajatusta, että Keijo hymyi-lee Honka-baarissa vieraille naisille.”

Enne uunruuvat pit olla kypsän rusehtavat, vaaleist ruuvist tulj sanomist: ”Onks tää räystää paistettu, niiku lita piiraat.”

Paavo Kärhä

Hiitolan kirkon alttaritaulut

Evakkoon joutuneen Hiitolan seurakunnan viimeinen kirkollinen keskuspaikka oli Noormarkku. Seurakunnan lakauttamisen jälkeenkin kirkon arvokkaimmat esineet jäivät Noormarkkuun.

Noormarkun kirkon kuorissa on Alexandra Frosterus-Sältin vuonna 1882 Hiitolan kirkkoon maalaa- ma alttaritaulu *Kristuksen taivaaseen astuminen*. Samanlaisen alttaritaulun hän oli muutamaa vuotta aikai- semmin maalannut Sakko-

lan kirkkoon. Alexandra Frosterus -Sältin tauluja oli lähes sadassa Suomen kirkossa. Myös Kurkijoen kirkon alttaritaulu *Jeesus ja syntinen nainen* on hänen maalaamansa. Jäätyään nuorena leskeksi Alexandra Frosterus-Sältin elätti perheensä pääasiassa alttari- tauluja maalaamalla.

Alexandra Frosterus-Sältin maalaus on 310 cm korkea ja 190 cm leveä. Se evakuoitiin ilman kehyk- siä. Noormarkun seurakun- ta kunnostutti ja kehystytti

taulun ja asetti sen kunnia- paikalle kirkon kuoriin va- semmalle seinälle.

Noormarkun kirkon seu- rakuntasalissa on *Neitsyt Maria ja Jeesus-lapsi* -öl- jyvärimaalaus. Se on kool- taan kehysineen 140cm x 110cm. Taulussa Neitsyt Maria ja Jeesus-lapsi ovat teologisten hyveiden ym- päröiminä. Nuo vertausku- valliset hahmot ovat usko, toivo ja rakkaus. Maalauk- sen alkuperää ei tunneta, mutta sen esikuva on sel- villä. Se on korkeatasoinen

Neitsyt Maria ja Jeesus-lapsi

Kristuksen taivaaseen astuminen

jäljennös 1820-luvulla val- mistuneesta Tsarskoje Selon palatsikirkon keisarillisen aitien kattomaalauksesta. Maalauksen lahjoitti Hiitolan kirkkoon 1800-luvun puolivälissä Pukinniemen kartanon silloinen isäntä, kanslianeuvos Julius Ekman. Se oli Hiitolan kirkon

alttaritauluna kolmisenkym- mentä vuotta, Kristuksen taivaaseen astuminen -tau- lun hankkimiseen saakka. Mihin se sen jälkeen si- joitettiin, ei ole tietoa. Vai muistaako joku?

Neitsyt Maria ja Jeesus- lapsi -maalauksesta käyte- tään myös nimeä Madonna-

maalaus.

Kun Lappeenrannassa järjestettiin 1990-luvulla näyttely lakkautettujen seu- rakuntien pyhistä esineistä, niin tämä maalaus oli siellä mukana. Muun muassa sii- nä yhteydessä se arvioitiin varsin arvokkaaksi.

Liisa Syrjä

Näin siinä sitten kävi

Pienimuotoisissakin vilje- lyspuuhissa on aina hyvät neuvot tarpeen. Niinpä kuunnellessani puutarha- radiota sain sieltä hyviä vinkkejä, miten tomaatin viljelyssä voi luontoa aut- ta hyvän sadon saamiseksi.

Koska hyönteisiä on nyt ollut vähän, käskettiin ni- tä auttamaan pölytyksessä vaikkapa sudilla tupsutte- lemalla kukasta kukkaan. Tuumasta toiseen eli isän- nälle pullasuti käteen ja to- maatin pölytyspuuhiin.

Kuinka ollakaan intoutui tomaattini tekemään kuvan mukaista satoa.

Raija Laaksonen

Sotavuosien levitekorvike

Sotavuosina oli ruoka kir- jaimellisesti kortilla, joten korvikkeita oli monenlai- sia. Viereinenkin tomaatti olisi siihen aikaan saattanut päätyä vaikkapa leivänpäl- liseksi voin korvikkeena.

Tomaattivoi

10-12 kypsää tomaattia
1 rkl suolaa
2 sipulia
1 rkl sokeria
1 selleri
1 dl viini- tai tavallista etikkaa

Kypsät tomaatit jauhetaan ja keitetään silputun sipu- lin kanssa. Seos puserretaan siivilän läpi. Selleri raaste- taan ja lisätään soseeseen, samoin mausteet, jonka jäl- keen seos keitetään sakeak- si. Säilötään pieniin purnu- koihin. Sopii erinomaisesti leivän päälle.

Lähde: 123 Sotavuosien ruokaohjetta, Vähäheikkilän Kustannus, 2003

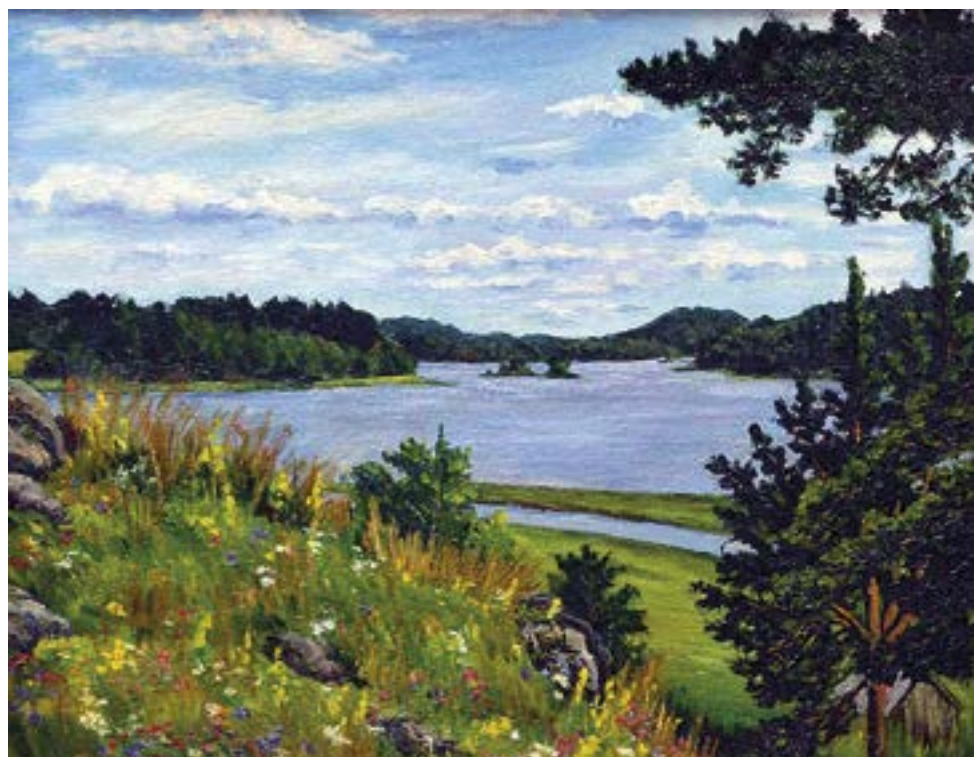

Kurkijoki taiteilijan silmin

Kuusi mahtavaa maisema- maalausta Kurkijoen luonnosta

Tällä kertaa *Kurkijoki taiteilijan silmin* –sarjassa esitellään kuusi saman taiteilijan maalaamaa taulua Kurkijoesta.

Taulujen maalaaja on Nadja Bahmetjeva, joka on ammatiltaan taideopettaja. Hän työskentelee Kurkijoen lasten taidekoulussa ja on lisäksi kesäisin museossa taide- ja käsityöohjaajana ja museon restauroijana.

Vas. yläkuva. Nadja Bahmetjeva. Kurkijoki. Lopotti. Säkinmäeltä Laikkalanlahteen. 2004.

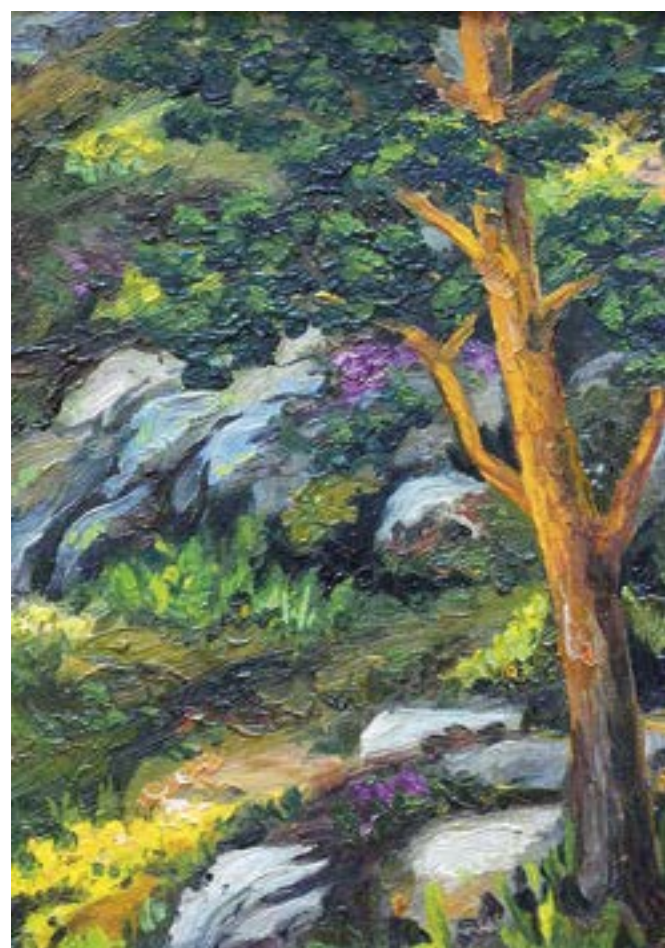
Oikea yläkuva. Nadja Bahmetjeva. Kurkijoki. Lopotti. 2004.

Vasemmalla. Nadja Bahmetjeva. Lopotti. Hiidenmäeltä Linnavuoreen. Kurkijoki. 2004.

Oikealla. Nadja Bahmetjeva. Kurkijoki. Lopotti. Mänty Säkinmäellä. 2004.

Vas. alakuva. Nadja Bahmetjeva. Kurkijoki. Uusikylä. Metsä Suurimäellä. 2002.

Oik. alakuva. Nadja Bahmetjeva. Talven maisema Kurkijoen ja Hiitolan välissä. 2004.

Piironkiliina

Anna Kähkösen käsitöitä saimme iloksemme kuvata ja tallentaa lisää Hiitolan Pitäjäseuran tämän vuoden pitäjäjuhliissa. Ihastelun kohteina olivat muun muassa kudottu pöytäliina, pitsimäinen sängynpeitto ja virkattu piironkiliina.

Sängynpeitto on kudottu kaksikerroksiseksi. Kaunis valkoinen pitsiä muistuttava päälikerros ja alla värillinen kudotus, joka korostaa peiton koristeellisuutta. Peitto on kudottu päästä vedettävään sänkyyn. Kutominen aloitettiin 1925, sillä seuraavana vuonna Anna Kähkönen vihittiin, ja peitosta tuli arvokas kappio nuorenparin kodin perustamiseen. Vielä nytkin peitto oli hyväkuntoinen.

Ohessa on ohje hänen tekemästään piironkiliinasta.

Piironkiliinan ohje

Monille tuttua pyörylöistä tehtyä liinaa on käytetty usein piirongin peilin vieressä olevien pikku kaappien päällä.

Kankaan palat käytettiin tarkoin käsitöiden tekoon.

Iso ympyrä

Leikkaa 4kpl n. 8 cm ja 1 kpl n. 4 cm pyöreitä kangaskappaleita. Pyörylän teossa käytä apuna lasia tai purkin kantta.

Älä kiristä lankaa liikaa. Jos kankaan lävistys tuntuu virkkauskoukulla hankalalta käytä reiän tekoon apuna nuppineulaa.

1krs. Taita virkattaessa kankaan reunaa n.2mm ja virkkaa ympyrään noin ½ cm päähän kankaan taiteutusta reunasta 85 silmukkaa.

2krs. 5kjs (3kjs vastaa p.) * jätä väliin 1s, p, 2 kjs, * jatka kunnes on 43 p. Lopeta krs. ps. 3.teen kjs.

3krs. Siirry ps kjs kaareen tee 4 kjs, 1p, *4kjs jätä 1 kjs kaari väliin ja seuraavaan 1p, 1kjs, 1p, * toista krs. loppuun ja kiinnitä silmukka ps 3.teen kjs.

4krs. Siirry ps kjs kaareen tee 4kjs, 1p *seuraavaan 4 kjs:n kaareen 3kjs, ks 3kjs, 1p 1kjs 1p edell. kerroksen 2p väliseen kaareen.* Kiinnitä ps 3:teen kjs.

5krs. Siirry ps kjs kaareen tee 4 kjs, p, * 4 kjs, ks edell. kerroksen ks, 4 kjs, p, kjs, p. edell. kerroksen 2p väliseen kaareen.* Kiinnitä ps 3:teen kjs.

6krs. Siirry ps kjs kaareen tee 4kjs, p, * 5 kjs, ks edell. kerroksen ks, 5 kjs, p, kjs, p*edell. krs 2 p väliin.

Liitä ympyrät toisiinsa kuvan mukaan.

Pieni ympyrä

Tee kuten iso ympyrä

1krs. Tee 44 s kankaan reunaan

2krs. 4 kjs jätä 1 s väliin 1p 1kjs jätä 1 s väliin. Tee 22 p.

Tarvikkeina esim. puuvillakangasta, virkkauslankaa ja virkkauskoukku 1.75.

Käytetyt lyhenteet:

krs = kerros

s = silmukka

kjs = ketjusilmukka

ps = piilosilmukka

ks = kiinteäsilmukka

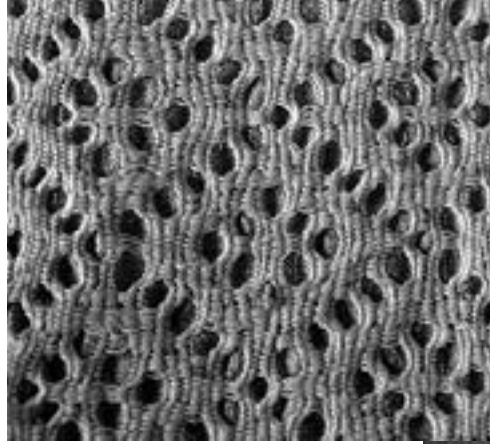
p = pylvä

-= toista kerros loppuun

Kiitos kaikille Pitäjäseuran juhlissa olleille kiinnostuksesta Hiitolaisen kästyökorin antimiin.

Pirjo ja Pia

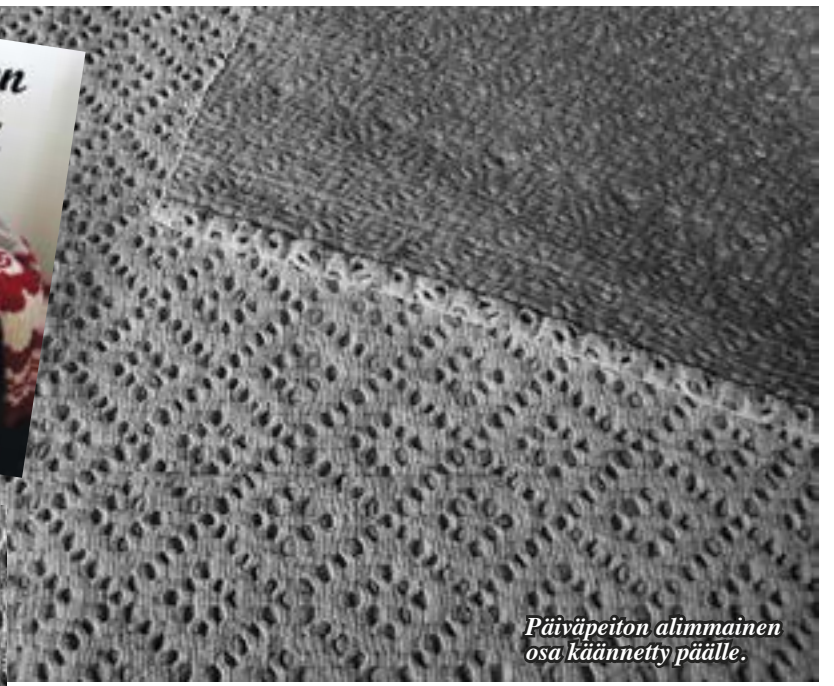
Lähikuva pöytäliinan kuvioista.

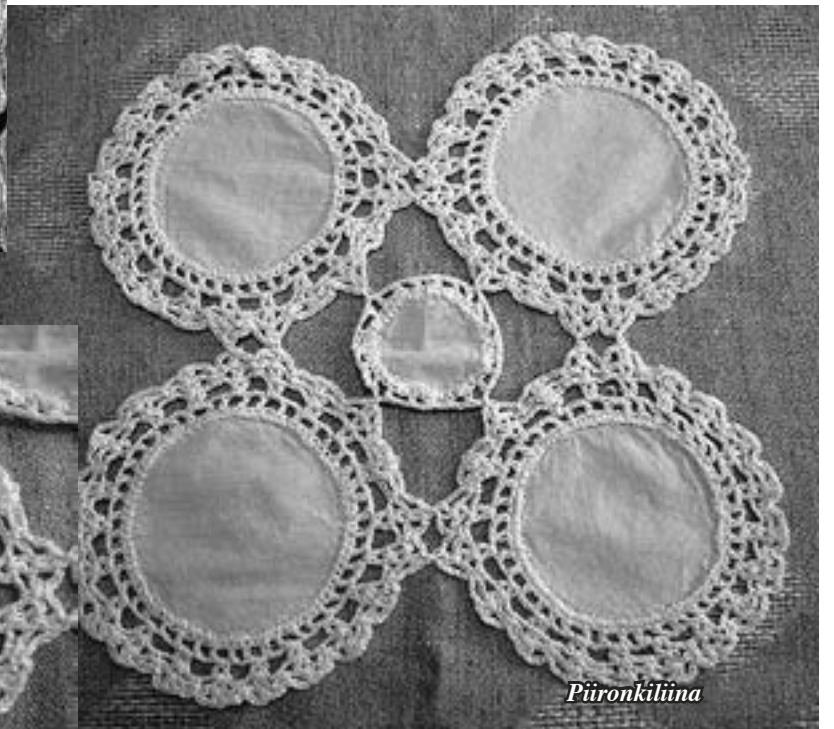
Päiväpeiton päälikuvio.

Piironkiliinan iso pyörylä läheltä.

Päiväpeiton alimmainen osa käännetty päälle.

Piironkiliina

Kaunis kudottu pöytäliina ajoittuu 1900-luvun alkuun. Liina on kudottu ohuesta langasta ja on ollut suuritöinen.

Talouskurssi. Anna Kähkönen istuu alhaalla vasemmalla.

Säilönkurssi. Käsitöiden tekijä Anna Kähkönen vasemmalla.

Kurkijokisia juttuja

Make-veljen kesäöinen vaellus

Olisiko ollut Sakarin isän auto tämän mallin Ford Consul? Kyseinen auto kun oli suosittu 50-luvulla muuallakin kuin Suomessa ja tämä kuva on otettu Iso-Britanniassa. Kuva: John Burke

Kuululla Kolmilammin lavalla käytiin 1950-luvun keskivaiheessa melko ahkeraan. Lava veti puoleensa erinomaisena isona tanssi-paikkana, jolla vierailivat säännöllisesti maan nimekkäimmät solistit. Itsestään selvää oli, että nämä solistit edustivat sen ajan parhaita tanssiorkestereita. Orkestereissa oli tietysti koon, harjoittelun antaman taidon ja näyttävän pukeutumisen antamaa vetovoimaa!

Kolmilammin viehätysvoiman eri tekijöitä ei ole kovin helppo kuvata. Siellä viihdyttiin hyvän tanssimusiikin ja runsaan osanottajajoukon voimin loi unohtumattoman vetovoiman.

Kesämökkikylässämme Levonpellolla oli myös Ärilöiden mökki. Heidän poikansa Sakari oli veljeni kanssa samaa ikäluokkaa ja mikä parasta Sakarilla oli jo ajokortti ja mahdollisuus saada käyttää isänsä autoa. Tämä oli perin tärkeää, olihan Kolmilammin lavalle matkaa Valkjärven kesä-

mökeiltämme runsaat 20 kilometriä.

Sinä iltana Sakarin isälleen lainaamaan vaalean siniseen Ford Consul -autoon nousivat Sakarin seuraksi veljeni Yrjö ja Martti eli Yke ja Make. Matka rannastamme Kolmilammille kulki aluksi Valkjärven Kivenpuunlammen yksityistietä ja sitten Puujan paikallistietä, Lavinnon kylässä siirryttiin senaikaiselle Riihimäki-Hämeenlinna päätielle. Liikennettä oli vähän ja matkanteko turvallista.

Ilta Kolmilammilla lienee ollut tavanomaisen rattoisa valoisan alkukesän lakea lauantai-ilta. Lieneekö veljilläni ja Sakarilla ollut jotain kilpaa kauniista tytöstä, kun Yke ja Saku illan lopulla päättivät jättää Make-veljeni jalkamieheksi ja starttasivat Consulin kohti kotia! Kun tämä kepponen Makelle selvisi, ei ollut muuta keinoa kuin vaeltaa kesäyössä kotimökille tuo 20 km taival.

Puolimatassa Make tuli nukkumaan Lavinnon kylään, jossa siihen aikaan oli pieni punainen kyläkauppa. Sen jälkeen Make kääntyi vasempaan Puujaan tielle, joka kulki pian Miekkalan talon pihan keskitse. Oikealla puolella oli Niskavuorielokuviesta tuttu valkoinen päärakennus ja vasemmallä navetta ja ulkorakennukset sekä siihen aikaan vielä käytössä ollut väentupa. Useat Niskavuorielokuvat kuvattiin tässä ympäristössä. Muistan Edwin Laineen ohjaajaotteen ja Tauno Palon heinäpellolla ja kirkkorattaiden ohjaksissa.

Miekkalassa Maken vaellus oli vasta puolitiesä. Hän kulki kohti kesaistä Puujokea ja sen kauniista silta- maisemaa. Makelta lienee kulunut öiseen vaellukseensa nelisen tuntia ja muistan hänen unensa maistuneen mökkimme vintissä lähes puoleen päivään vaelluksen vaivojen poislepäämiseksi!

*Paavo Vepsä
Juuret Kurkijoella*

Mäeltä näkyy toinen mäki

Jaalan Nuorisoseuran kesäteatteri oli valinnut tämän kesän esitykseksi ”Mäeltä näkyy toinen mäki”, jonka Lauri Väärä on sovittanut näytelmäksi Laila Hirvisaaren romaanista.

Itse romaani ilmestyi vuonna 1980 ja on laajuudeltaan 380 sivua. Se kuuluu ajan-kuvauskirjallisuuden lajiin. Kaksiosaisessa näytelmässä eletään kesää 1925 Karjalan kannaksella pienessä Suontaan kylässä Valkjärven pitäjässä. Suontaan kylä sijaitsee kauniissa laaksossa ja mäkien rinteillä, jota oli myös näytelmän esityspaikkakin.

Näytelmän alussa lapsen syntyminen on ilahduttava asia. Uuden perheen tulopieneen kylään tuo tullessaan muutoksia.

Miten tuttua onkaan tuo uuden perheen tulo kylään ja mäkinäkymä! Saimme sodan jälkeen kylmän tilan, jonka rakennukset rakennettiin mäen alle. Kun kiipesi mäen päälle, jossain kaukana näkyi toinen mäki. Kun aikaa kului, saatiin metsää raivattua pelloksi. Näin myös näkymät laajenivat ja alkoi näkyä myös muita mäkiä. Samoin peltotielle näkyi niitä mäkiä, joita ei kotipihaan näkynyt.

Kylän runoilija kirjoitti:

*Mäki mäelle kättä lyö,
vierasta se katsoo kummek-suen.*

Näin juuri tapahtui. Olimme vieraita. Mäessä meni raja. Me koululaiset

jouduimme ylittämään sen ja hakemaan sijamme koulumaailmassa. Sen myötä elämä avartui. Erilaiset merkkien myynnit laajensivat koululaisen maailmaa, kunnes arkinen kouluaherus siirtyi kaupunkiin ja sitä kautta uuteen maailmaan. Vuosien mittaan kotiväki sai sijansa ja nuoremmalla, sinne jääneellä sukupolvella on yhteisöllisesti helpompaa.

Tuo ”Mäeltä näkyy toinen mäki”, tuli mieleen nykyasuipaikalla. Navetan ajosillalta katsoen rinne- maat ”laskeutuvat” viemäriin, joka sittemmin liittyy jokeen, joka vie vedet terveisinä rajan taakse. Viemä- rin takana, peltojen lomassa on kallio ja vielä kauempana toinen mäki, jonka kupeessa nyt metsänhakkauksen jäl- keen näkyy naapurin lato.

Kumpuilevassa kylä- maisemassa, vuosisatai- sessa asumamilojoossa asu- mukset ovat asettuneet kor- keammille kohdille. Mäki mäelle kättä lyö täälläkin. Ketä missäkin asuu, on tie- dossa, mutta siinä se sitten on. Muualta tullut on vieras tässäkin ajassa. Sukulainen sanoi, ettei siitä kannata vä- littää, jos ei ole kenellekään kylässä velkaa.

Työ vie ihmisen kaupun- kiin ja eri puolille Suomea. Niillä matkoilla voi nauttia yhteisöllisyydestä samoin kuin sähköpostin kautta. Yhteyksiä on läpi Suomen ja yli maan rajojenkin. Ne antavat sisältöä silloinkin, kun paikalliset mäet ovat rajoittavina tekijöinä, niin henkisesti kuin fyysisesti.

EH

Poika ja hänen moottoripyöränsä. Kuva: flickr.com, bornin1945.

60 VUOTTA SITTEN...

5.9.1953

Ajan kuva

Eräs elokuun ilta anno do- mini 1953. Kirjoittaja ajelee hiljaa polkupyörällään koti- aan kohti pilvisen, sateisen päivän pimetessä nopeasti yöksi. Laskeudun pyöräl- täni ja käännän valaisimen antamaan valoa. Yhtäkkiä kuuluu takaa voimakasta moottoripyörän ääntä, ja muutamaa hetkeä myöhem- min syöksyy ohitse kolme moottoripyörää, kunkin pyörän selässä kaksi avo- päistä nuorukaista, vain jol- lakin ohjaajalla on suojalasit silmillä. Hetkessä häipyvät pyöräilijät kukkulan taakse, ajaen täysin valoin ja ”pellit auki”.

Kun olimme polkeneet muutaman sata metriä uu- siutuu näytelmä, tällä kertaa syöksyvät pyörät vastaan samalla tavalla. Erotus on

vain se, että nyt on kaksi pyörää rinnan ja kolmas ta- kana. Jäi tuntemattomaksi se, oliko kyseessä kilpa vai muutenko koetettiin uusien koneiden vetävyyttä. Ohitse vilahtavista kasvoista tun- sin yhdet samoiksi, jotka olin muutamaa viikkoa ai- kaisemmin aivan keskellä kauppala- nähty pyörän selässä ohjaavan ajokki- aan monia kertoja ajamalla kolmista, minkä eräät kadut muodostavat. Silloin näyt- ti tarkoitus olleen opetella ”nuolemaan” kurveja ja tä- mä kaikki tapahtui aikana jolloin ihmisten korville ja hermoille pitäisi antaa jo lepo päivän töiden jälkeen.

Tämä kuva oli Loimaal- ta, mutta se sopii kaikkialle, taajemmin asuttuihin kyliinkin. Emme myönnä

olevamme vanhoollinen, emmekä väitä, että moot- toripyörät ja huomattavasti suurin osa autoistakin olisi suinkaan tarpeettomia. On ollut hyvä, että työväes- töllemme on voitu maksaa semmoisia palkkoja, että heistä tuhannet ovat voineet ostaa moottoripyörän, jopa autonkin, joka on lyhentänyt pitkänkin työmatkan ole- mattomiin. Se on kehityksen tulos, jonka hyvin ymmärtää ja sallii, mutta jotta moot- toripyörillämme suoritetaan tuhansia kilometrejä ajoja vain sen vuoksi että voidaan nauttia vauhdin hurmaa, ku- luttamalla kallista konetta ja bensiiniä, jonka tuontiin käyttämme kallista valuut- ta, sitä tämä kirjoittaja ei tahdo oikein ymmärtää.

Varsinkin kulunut kesä on ollut varsin murheelli- nen. On yön hetkinä tapah- tunut tuhoisia auto-onnetto- muksiakin, puhumattakaan moottoripyörien tuhoajois- ta, joiden tutkimuksissa on käynyt selville, että ei ole suinkaan ollut kysymys työ- tahi virkamatkaan kuu- luvasta ajosta vaan on muu- ten vain oltu tuulettumassa sanan parhaassa mielessä, ja painettu kaasunasta poh-

jaan. Onko nykyinen levo- ton aikamme yksin syypää siihen, että vapaa-aikojen viettoonkin on sisällytettävä jonkinlainen vaaramomentti ennen kuin siitä voi nauttia, ehkä niinkin.

Seuraava kuva aivan vii- me viikoilta. Pikajuna syök- syy ulvoen kohti Turku- a, nopeus on lähempänä 80km tunnissa. Eräs jo keski- iän sivuuttanut rouva katselee akkunasta.

– Matelee kuin etana, toteaa rouvamme ja kum- minkin ovat juniemme no- peudet tämänkin rouvan muistivuosien kuluessa mel- kein kolminkertaistuneet. Ei riitä äänennopeus enää lentokoneelle, eikä auto- jemme kiihtyväisyys tahdo tyydyttää salokylän ukkoja- kaan. Mihin meillä on kiire? Mihin pyrimme? Miespol- vi takaisin sai kansamme suhteellisesti samallaisen osa leivästään kuin nytkin riihessä, käsin puidusta ru- kiista, maaseudun elämässä oli rauhallinen tahti. Nyt on elämä koneistettu, leikkuu- puimureita myöten. Töiden keskitykseen ja ajansääs- töön kiinnitetään vakavaa huomiota, ja kumminkin, aikaa on vähän, kaikilla on kiire, elämä on levottomuut- ta täynnä.

Edellä oleva on ajan ku- va. Emme voine sitä muut- ta vaikka tahtoisimmekin, ja kumminkin, jos jättäy- dymme sivustakatsojan pai- kalle, synnyttää se kummia kysymyksiä. Mihin pyrkivät nuoret hurjastelijat ajamal- la ylinopeuksilla elämään- sä uhmaten? Mihin on kiire tämän ajan lentokone- tahi junamatkustajilla? Ovatko saavutuksemme enää suh- teessa kuumeisen elämän- menon kanssa? Koetappas- sinä lukijani etsiä vastausta näihin kysymyksiin.

Erikoisrajajääkärien sotilasvala ja sodan ajan rajajoukkojen veteraanitapaaminen Immolassa 16.8.2013

Raja- ja merivartiokoulun erikoisrajajääkärikomppanian sotilasvalatilaisuus sekä Kaakkois-Suomen rajavartioston järjestämä sodan ajan rajajoukkojen veteraanitapaaminen järjestettiin perinteiseen tapaan Imatran Immolassa perjantaina 16.8.

Erikoisrajajääkärien koulutus alkoi Raja- ja merivartiokoululla Immolassa vuonna 2007. Vaativaan, 12

kuukautta kestäväan koulutukseen hakeudutaan vapaaehtoisesti valintakokeiden kautta. Nyt sotilasvalansa vannoi seitsemäs erikoisrajajääkärikurssi, jonka vahvuus on 47 varusmiestä.

Valatilaisuus järjestettiin Immolan urheilukentällä perjantaina 16.8. kello 11.00 alkaen. Sotilasvalan otti vastaan Raja- ja merivartiokoulun johtaja eversti Vesa Huuskonen. Valakaa-

van esilukijana oli vuorineuvos Kari Jordan.

Valatilaisuuden yhteydessä Immolassa järjestettiin sodan ajan rajajoukkojen veteraanien kokoontuminen. Veteraanien koontumisia on järjestetty vuodesta 1994 alkaen. Tänä vuonna tapaamisessa oli kaikista yhdeksästä rajajääkäripataljoonasta yhteensä 20 veteraania saattajineen. Veteraanien keski-ikä on

tällä hetkellä yli 90 vuotta.

Rajavartiolaitoksen päällikkö kenraaliluutnantti Jaakko Kaukanen osallistui juhlallisuuksiin.

Kaakkois-Suomen Rajamieskillan puheenjohtaja Jarmo Piispanen (vas.) seurassaan Raja- ja merivartiokoulun johtaja eversti Vesa Huuskonen, tanssinopettaja ja yrittäjä Aira Samulin, ope-

tusneuvos Riitta Uosukainen ja yrittäjä Pirkko Piik.

Jatkoa sivulta 1

Pentti Kemppisen ja tämän sisarten Orvokin, Siskon ja Astan isoisä Antti Nuutinpoika Kemppinen oli veljensä Juhanan kanssa jakanut Aromäessä sijainneen Kurkisiinpellon tilan siten, että hän siirtyi viljelemään sen salopalstasta muodostettua Korpelan tilaa. Antin vanhin poika Pekka jatkoi salotilan viljelyä vuoteen 1944 asti, nuorin veli Antti Antinpoika kävi töissä muun muassa Heittopellossa Tiaisilla ja jatkosodan aikana löysi sieltä puolisoonsa Helvi Tiaisen.

Paluumatkalla katsastettiin Alhon asemakylää, missä ”portti piti pystyssä harmaata aitaa”.

Heittopeltoon

Aamupäivän vaelluksen jälkeen evästettiin Lopotissa ja sitten menttiin kohti Elisenvaaraa.

Matkalla Jouko-eno esitteli tienvarren talojen vanhat paikat ja asukkaiden nimet, myös Kemppisen Pekan ja Antin serkkujen kotipaikan ja Aromäen koulun, jota hän, Helvi-sisko ja muut sisarukset olivat käyneet.

– Terveisiä vanhoille koulutovereille, toivottaa Jouko.

Metsähakkuut ja kivenmurskausaluet olivat muuttaneet maisemaa, mutta Elisenvaaran kylän eteläsimpiin taloihin johtava niin

sanottu Pekka Sikiön tie oli ajokelpoinen. Bussi jätettiin Paturin talon tienhaaraan ja taivallettiin jalan pellon reunaa Toivo ja Helena Liekarin talon kivijalan ohi.

–Tervetuloa Heittopeltoon, sanoi Jouko saavuttamme mäelle, missä syreenit olivat täydessä kukassa ja talon kivijalka kuusikon ympäröimänä. Talvisodassa palaneiden rakennusten korjaus oli jäänyt kesken, kun tuli uusi lähtö. Tiaisen perhe oli rakennustyön aikana asunut uuden navetan karjakeittiössä.

Jouko Tiaisen isä Eenokki Tiainen oli lähtöisin Säamingin Ahvionsaaresta ja ostanut Heittopellon tilan tuttavaltaan vuonna 1926. Joukon kaikki sisarukset ovat syntyneet Kurkijoella asuttaessa. Talon pihalta avautuvat pellot olivat nyt kesantona, edelliskerralla vielä kolhoositilan heinäpeltona. Kurjet huutelivat notkossa. Päivän päätteeksi käytiin Elisenvaaran asemalla pommituksen muistomerkkiä katsomassa. Kuulimme Joukolta siihen liittyviä dramaattisia muistoja.

Kannaksen kautta kotiin

Paluumatkalle Hiitolan majapaikasta suuntasimme kohti Käkisalmea. Siellä katsastettiin kirkko, johon liittyy myös tämän kirjoittajan äidin lapsuudenmuistoja, sekä vaikuttava Käki-

Kemppisen ja Tiaisen sukuretkeläiset Kurkijoen kirkonmäellä, taustalla Kurkijoki.

salmen vanhan linnan alue.

Äyräpään taukopaikassa tutkittiin isäntäväen vaalimia sotamuistoja puolin ja toisin. Kannaksen läpi ajettaessa katselimme tarinoiden ja muistojen maisemia.

Sokerina pohjalla tutustuttiin vielä pikaisesti Viipurin. Torilla oli kymmenen sukuretkeläisten bussia rivissä. Pyöreässä tornissa nautimme leivoskavuit. Riemulla ei ollut rajoja, kun tornissa tavattiin naapurit

nykyisiltä asuinsijoilta Ahvionsaaresta – he olivat olleet sukuretkellä Raudussa.

Rajan ylitimme Enson – Svetogorskin kohdalla kohti Imatraa. Rengasmatkamme tarjosi yleiskuvan Laatokan ja Kannaksen Karjalasta. Sukumme ovat lähteneet Karjalasta, mutta Karjala ei lähde meistä – eikä pidäkään lähteä.

*Teksti ja kuvat:
Hilkka Kemppinen*

**Orvokki Häyrinen (o.s. Kemppinen) mökinruusu-
jen keskellä
Alhonsalon
Korpelan
talon
tienoilla.
Kuva: Ville
Viinikainen**

Alhon asemaa kohti. – Mille vuosisadalle olemme oikein tulleet, kysyi yksi retkeläinen.

Vaelsimme Turtinojan vartta ylävirtaan etsien Turtialan peltojen pohjoispuolelta metsätaloon jälkeistä seuraavaa peltoaukeamaa. Ilmakuvissa vanhoilla pelloilla puut ovat riveissä – sarkaojissa!

Karjalan Sanomat

Keskiviikko 06.03.2013

Numero 08 (15075) 93. vuosikerta

www.karjalansanomat.ru

Karjalan Sanomien antia

Karjalan Sanomat on Petroskoissa kerran viikossa ilmestyvä suomenkielinen sanomalehti, jonka painos on 1200 kpl. Lehti on puolueista riippumaton ja on perustettu 1920.

Keskiviikkona 28.8.2013 ilmestyneessä numerossa on meitä suomalaisia kovasti kiinnostavia kirjoituksia, jotka ovat varsinkin meidän karjalaisjuuristen mieleen. Etusivun täyttää kuva ja uutinen siitä, että suomenkieli on Venäjän opetusministeriössä hyväksytty kouluissa opettavien pitkien vieraiden kielten ryhmään. Se tarkoittaa sitä, että suomen kieltä voi nyt lukea A-kielenä toiselta luokalta alkaen samoin kuin englantia, saksaa ja espanjaa.

Tämä on suuri voitto Venäjän suomalaisille, jotka ovat vuosikymmeniä taistelleet suomenkielen aseman säilyttämiseksi ensin Neuvostoliitossa ja nyt Venäjällä. Suomenkielen käyttöhan kouluissa oli siellä vuosikymmeniä kokonaan ankarasti kielletty.

Samassa lehdessä sivulla kolme on uutinen otsikolla *Suomen oppikirjoja laaditaan yhteisvoimin*. Uutisen kirjoittaja **KS** kirjoittaa:

”Itä-Suomen valtuuskunta neuvotteli Petroskoissa opettajien koulutuksesta ja suomen oppikirjoista sekä rajanylityspaikkojen, mm. Syväoron-Parikkalan, kunnostuksesta ja kehityksestä.

[–] Sen lisäksi osapuolet ovat sopineet suomen kielen oppikirjojen valmistelusta Karjalan koulujen tarpeisiin.

Itä-Suomen Aluehallintoviraston ylijohtaja Elli Aaltonen on vierailut Karjalassa valtuuskunnan mukana. Osapuolet neuvottelivat ajankohtaisista kysymyksistä ja yhteistyön kehitysnäkymistä.

Ensisijaisena tehtävänä on rajanylityspaikkojen kunnostus. Karjalan hallitus aikoo saada rahoitusta Syväoron ja Parikkalan rajanylityspaikan rakentamiseen Venäjän valtakunnan rajakohdeohjelman mukaan.

– Toivomme, että esityksemme huomioidaan. Mikäli rahoitus järjestyy, uusi rajanylityspaikka Syväoron kohdalla voi valmistua viimeistään vuonna 2016. Se on meille ensisijainen kohde, koska Pietarin ja valtakunnan rajan välistä moottoritietä rakennetaan hyvin aktiivisesti. Vuonna 2016 Sortavala yhtyy uuteen tiehen, Karjalan päämies **Aleksandr Hudilainen** sanoi.

Venäjä ja Suomi ovat päässeet sopimukseen junaliikenteen avaamiseksi Petroskoin ja Joensuun välillä. Tällä hetkellä Venäjän rautatiet neuvottelee Suomen osapuolten kanssa säännöllisen junayhteyden avaamisesta. Elokuun kahdeksantena päivänä avattiin säännöllinen bussiliikenne Petroskoin ja Joensuun välillä.”

Tehtävä Suomen hallitukselle

Kun Venäjän puolella ollaan voimakkaasti ajamassa Parikkalan rajanylityspaikan rakentamista ja avaamista myös henkilöliikenteelle, tulisi Suomen valtiovalan tehdä samansuuntainen päätös myös rajan tällä puolella. Se nopeuttaisi meitä kotiseutumatkailijoita, varsinkin Laatokan Karjalaan matkaavia, jonne matka lyhenisi satoja kilometrejä. Parikkalan rajanylityspaikka on Suomen puolella ollut valmiina liikennevaloiheen jo toista vuosikymmentä ja siitä on matkaa Elisenvaaraan vain noin 20km. Toivottavasti kaikki ne henkilöt, joilla on vaikutusvaltaa täällä Suomessa, valistaisivat päättäjiämme tuon hyvän päätöksen tekemiseen.

Lisäksi lehdessä oli uutinen suurista laulujuhlista, jotka ovat Joensuussa ensi vuonna ja jälleen Sortavalassa vuonna 2015, jolloin tulee kuluneeksi 180 vuotta Kalevalan valmistumisesta ja 80 vuotta suomalaisten järjestämästä Sortavalan viimeisestä suuresta laulujuhlasta. Silloin Kalevala täytti 100 vuotta. Onneksi hyvä laulujuhlaperinne elpyy! Näille vanhoille Sortavalan laulujuhlille osallistui aikanaan Kurkijoeltakin menestyksekkäästi useita kuoroja.

Lehdet luki ja kommentoi
Eino Vepsä

Etsi onnesi tie

Maa pieni ja köyhä, kai Suomi lie, se on meille kohtalon kehto. Täällä kerran aukeni elommetie, täällä koittaa elomme ehtoo.

Täällä vartuimme, koitti kevät, löimme leikkiä kedoilla illoin. Kotikoivikot, metsät ja marjamaat, kaikki täyttivät toiveemme silloin.

Elo heräsi, Luoja sun kehossasi, loisti nuoruus kuin keväinen kukka.

Puhui sykkivä sydän rinnassamme, elo oli kuin kauneinta onnenunta.

Näin vartuimme kerran, se muistoissa on, tuli osaksemme uusien tuulien aika. Elo huoleton ei ikuista olla voi, taakse jäänyt on lapsuuden taika.

Nyt vaieten tähyämme, edessä oudon tien, jonka Kohtalo matkalla meille suunut on. Elon ohje on: etsikää omen polkua, jossa pettymyskin usein uhreja vaatii.

Juho Uimonen

VUOKRATTAVANA liiketoimistotilaa

Kurkijokelaisen toimituksen huoneisto Koulukuja 7, Loimaa

As Oy Vuorenkulman liikehuoneisto II on kulmahuoneisto suurin näyteikkunoin lähellä Loimaan toria soveltuu monenlaiseen yritystoimintaan. Pinta-ala 46,5 m².

Tila vapautuu 1.9.2013 tai sopimuksen mukaan.

Lisätietoja: Kurkijoki-Säätiö / asiamies Helena Sulavuori, 050-5213336, saatio@kurkijoki.fi

Muistathan tehdä muuttaessasi osoitteenmuutoksen Kurkijokelaiselle?

Lehti ei saa uusia osoitteita tietoonsa automaattisesti.

Postista saa ”Osoite muuttuu”-kortteja, jotka kulkevat ilmaiseksi.

Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA, puh. 050-521 3336, toimitus@kurkijoki.fi

KAIPAATKO VANHOJA VUOSIKERTOJA?

Vanhoja täysiä ja vajaita vuosikertoja löytyi loimaalaisen Soldanin talon tyhjennyksen yhteydessä. Seuraavat täydet vuosikerrat myynnissä hintaan 15 € + toimituskulut:

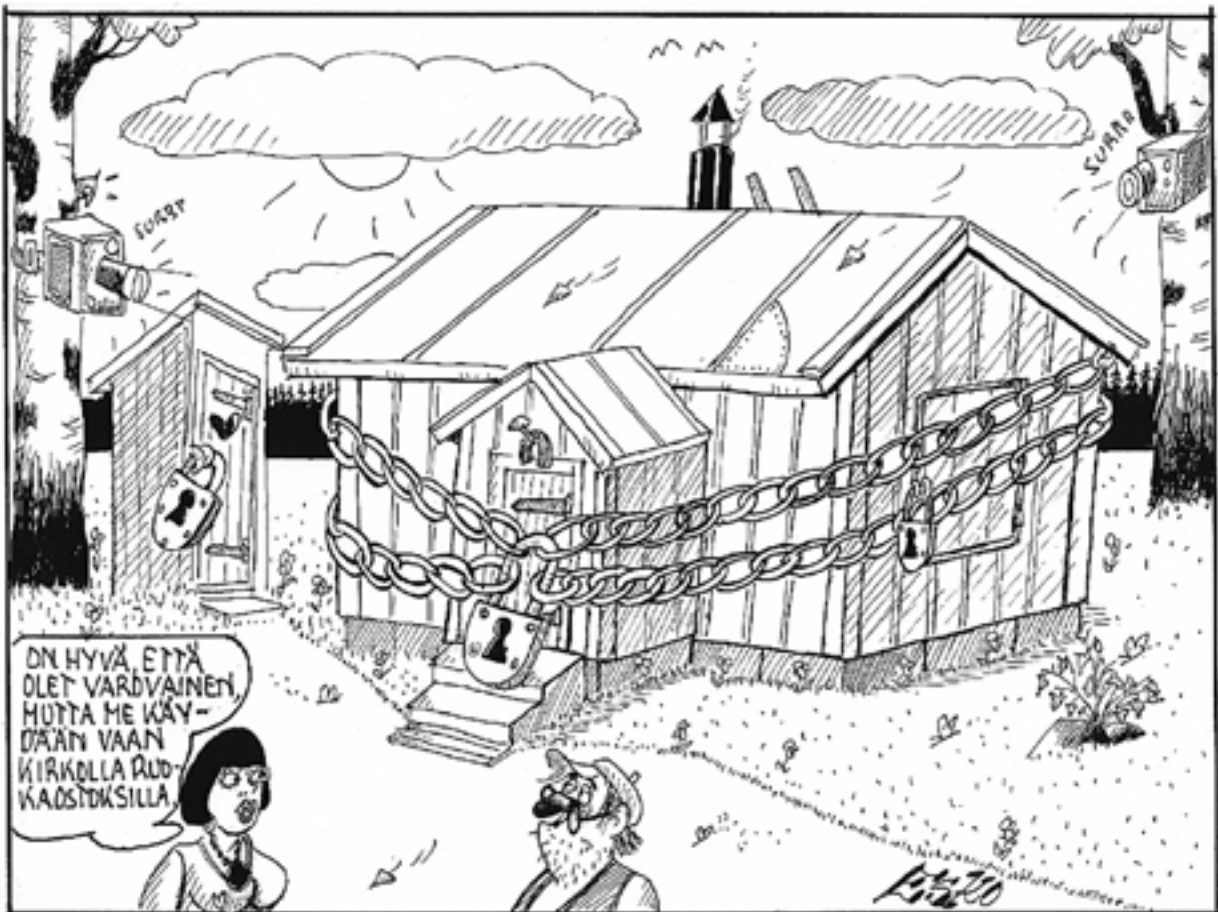
1975, 1976, 1977, 1986, 1993, 1994, 1995, 1996(4 kpl), 1997(2 kpl), 1998(3 kpl), 2001.

Vajaat vuosikerrat, puuttuu 1-5 lehteä hintaan 5 € + toimituskulut.

1981, 1982, 1983, 1985, 1987, 1989, 1990, 1992, 1993, 1994, 1999, 2000, 2001, 2002.

Tilaukset toimituksesta ti ja to p. 050-521 3336 tai sähköpostitse: toimitus@kurkijoki.fi.

Escon puumerkki

Ahti Kurri, Lauri Pölkki
ja Veikko Repo:

"Lasetun lammin kylä", Kurkijoen Särkijärvi

Asiaa kauniin kurkijokelaisen
kylän historiasta ja asukkaista
1600-luvulta aina vuoteen
1944 asti.

Hinta **27,00** (sis. alv.) + mahd. postituskulut
Tilaukset: toimitus@kurkijoki.fi, toimituksen aukioloaikoina
050-521 3336 tai Koulukuja 7, Loimaa

Lauri Pölkki:
**Pekka
Kyytinen**

Elämäkerta ahkerasta
valokuvaajasta ja monen
kurkijokelaisen muiston
tallentajasta. Kyytisen
itsensä ottamat kuvat
kertovat myös miehestä
kameran takana.

Hinta **27,00** (sis. alv.) + mahd. postituskulut
Tilaukset: toimitus@kurkijoki.fi, toimituksen aukioloaikoina
050-521 3336 tai Koulukuja 7, Loimaa

Tilaa Kurkijokelainen lahjaksi

allaolevalla tilauskortilla tai soittamalla
toimitukseen p. 050-5213336

**Kurkijokelaisen,
hiitolaisen ja karjalaisen
hengen vaalija.**

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa
kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain **49** eur. Tilattuna n. 1,80 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjokuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijoki.fi tai kurkijokelainen1@gmail.com

Sieniä vihdoinkin

Herkkutatteja metsässä. Kuva: London Permaculture.

Aikoinaan Karjala oli ainoa Suomen maakunnista, jossa kansan parissa käytettiin sieniä ravintona. (Wikipedia). Varsinkin käytettiin maitosieniä, karvalaukkuja, haapasieniä ja rouskuja, jotka suolattiin sekasieniksi. Tuoreista sienistä tehtiin kermalla höystettyä sienisalaattia. Kurkijokelaiset toivat sienien käytön tietävästi Loimaan ja lähikuntien alueelle. Nykypäiviin tullessa kala-sieniruokayhdistelmät ovat kehittyneet koko maassa hyvin monipuolisiksi.

Allekirjoittaneen perheessä sienet tietenkin tunnettiin perheen äidin Särkijärvi-taustan johdosta. Usein syksyisin puolukka-aikaan perhe körötteli hevoskyydillä Mellilässä metsäänsä. Se oli Rahkion tien varrella hyvin metsäisen alueen keskellä ja ym-

pärltä löytyi monenlaista marja- ja sienimetsää. Kärillä oli puutiinu, johon muu väki keräili talven puolukat. Perheen äiti huolehti samanaikaisesti sienien keräämisestä.

Me lapset ei niistä osattu kuitenkaan silloin vielä nauttia. Vasta ikämiehenä allekirjoittanutkin joutui toistakymmentä vuotta sitten sieniä syömään. Ne tavallaan salakuljetettiin makuhermojen ulottuville kuivatuista sienistä tehdyn hyvin kermaisen kastikkeen mukana. Pannulla kun oli paistumassa ihan itse saatua Tenon lohta. Siitä ne sieninautinnot laajenivat ja "keittiöpäällikkö" on saanut ilman suurempia houkutuksia kesä mökin "isäntärentin" mukaansa Karjalohjan ja Karjaan metsiin sekä marjastamaan että sieniä

etsimään. Kalamies on nyt koulussa sienikastikkeisiin. Siitä tämä tarinointi tai turinointi johtuu.

Lohikalaa on kesä mökillä syöty molempien mökkläisten sukuryhmien kanssa 2-3 kertaa kesässä ainakin 10 vuoden ajan. Isäntärenki on savustanut fileitä 5-6 tuntia hitaasti lämpöä nostaten. Mökillä on Matti J. Särömaan oppien mukaan rakennettu perinteinen "savustuslaitos", jossa onnistuu sekä lämmin että kylmä savustus. Kesävieraille maistuu lapsia myöten miedosti savustettu lohifilee. Sitä suorastaan vaaditaan. Jipot onnistumiseen savustuksessa ovat kokeillen löytäneet mainitusta lähde-okeksesta. Olennaista on, että aina on (keittiö)päällikköni laittanut maittavan sieni-kermakastikkeen lohiaaterian huipen-

nukseksi.

Tänä vuonna ei sieniä löytynyt vielä mustikka-aikaan kuivan ja kuumien kesän takia. Kuivatut sienet pelastivat kuitenkin tilanteen. Elokuun lopulla sateet nostivat viimein pintaan kantarellit ja mukavasti on herkkutattejakin löytynyt. Sienikuivuri on mökin kuistilla jo useampia kertoja hurissut.

Tässä herkkunautinnon huipentaja, josta myös sienikastike on johdettu:

Herkkutattikeitto
(aito hihanravistusresepti)

0,5 dl kuivattuja herkkutatteja
1 sipuli
2 dl kermaa
5 dl vettä
jauhettua valkopippuria
2 rkl vehnäjauhoja
1,5 kanaliemikuutiota

Hienonna kuivatut sienet mahdollisimman pieniksi. Lisää niihin 2 dl vettä. Kuullota sipuli rasvassa, lisää vehnäjauhot ja sekoita hetken aikaa. Lisää sienivesiseos sipulien joukkoon. Lisää loput vedet, valkopippuri ja liemikuutiot. Keitä n. 10-15 min. kunnes keitto on tasaista ja sienet pehmeitä. Lisää kerma ja keitä vielä hetki. Hauduttaminen lisää makua.

Nyt kalamiehet metsään sieniä keräämään. Monille kaloille sopii kermainen sienikastike, joka muistuttaa paljolti edellistä keittoa. Vettä vain vähemmän ja samoin kanaliemikuutiota.

Näin säilytetään kotiseutumme ruokaperinteitä nykymakuun sovellettuina.

Ukkovaari

1. Lapamato
2. Pikkuvanha, vilkas lapsi
3. Tukistaa
4. Tilapäinen innostus, höpsähdytys
5. Painava
6. Jakaa huoneita väliseinällä
7. Kitistä, marista, natista
8. Peruna, potaatti
9. Sikuripötkö
10. Sotkea

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajatoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

**Asianajajatoimisto
HEIKKI RANTANEN OY**

asianajaja, varatuomari
Heikki Rantanen
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, 0400 740550
toimisto@heikkirantanen.fi
www.heikkirantanen.fi

Kurkijoki-Museo

Avoinna: lauantaisin klo 12-16.

Tervetuloa tutustumaan Kurkijoki-museon uusiin tiloihin ja uuteen näyttelyyn, jossa kädentaidot näyttävästi esillä.

**Kuukankuja 1,
32200 Loimaa
Pääsymaksu:
aikuiset 5,00,
lapset 4.-12 v. 2,00**

Tervetuloa museolle!

